

ใคร จะช่วยหนู ได้อย่างไร บู ?

เอกสาร ศน. ที่ 51/2545

หน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักนิตศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

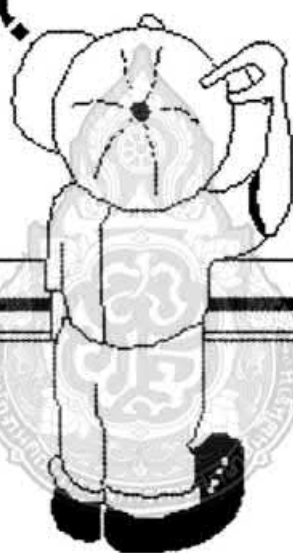
ครูคือใคร	ใครคือครู	อยู่ที่คิด
อาจประดิษฐ์	ความหมาย	ได้หลายอย่าง
แต่หน้าที่	ของครู	คือปูทาง
และสรรค์สร้าง	เด็กทั้งหลาย	ให้เจริญ

ศิษย์ติดยา	ถ้าไม่แก้	คอยแต่ซ้ำ
ภาพสังคม	จะจมต่ำ	หมดศักดิ์ศรี
ครูต้องช่วย	ด้วยละมุน	พูนวิธี
ทำหน้าที่	ให้สมนาม	คำว่า “ครู”

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เราจะช่วยหนู
ได้ยังไงไร
กัน

ต้องสมุด ๓๕๖.

เอกสาร ศน. ที่ 51/2545

หน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

พจนานุกรม

เอกสาร "ครูจะช่วยเหลือได้อย่างไร" เกิดจากแรงบันดาลใจของคณะผู้จัดทำเอกสารที่มีความเชื่อว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ครูที่ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนว" มองเห็นความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนปลอดภัยจากสารเสพติดทั้งปวงด้วย คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความต่าง ๆ ในเอกสารเล่มนี้จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคน สามารถดำเนินงานแนะแนวได้อย่างแน่นอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

ครูจะช่วยเหลืออย่างไร

หน้า

ตอนที่ 1 บทนำ	1
ฝากไว้ในมือครู	3
ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา สำคัญยิ่งใหญ่	5
ผู้บริหาร ภูมิแห่งของความสำเร็จ	7
ผม...อยากได้ภูมิคุ้มกันครับ	9
ครูจะช่วยเหลืออย่างไร...	11
 ตอนที่ 2 เรื่องของครูลำไย	 15
ปัญหาที่ไม่ได้เลือก	17
หลงทาง	19
ฤๅโลกนี้คือละคร	21
แผนที่ชีวิต	24
สร้างตัวครู	27
 ตอนที่ 3 ครูจะช่วยเหลืออย่างไร	 33
เมื่อประจักษ์ในปัญหาของนักเรียน	34
ระเบียบสะสม...ไม่เท่ากายสิทธิ์	36
การวิเคราะห์จำแนกนักเรียน	42
จัดกิจกรรมให้เหมาะสม	44
หลากหลายกิจกรรมนำสู่การแก้ปัญหา	49
บ้านหลังที่สอง	51
การศึกษารายการนี้ “ครูแนะแนวทำได้”	53
ดาพิพย์	58
มาเฟียเด็ก	60
คนดีที่เห็นอาจไม่เป็นอย่างที่คิด	62
พบโดยบังเอิญ	67

สารบัญ

ครูจะช่วยเหลือได้อย่างไร

	หน้า
ขอทางสายใหม่ให้ผมเถอะ	72
ครูดีที่วนาหลวง	74
ขอที่ผมเปิดใจ	77
ตอนที่ 4 การให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดสารเสพติด	83
การให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดสารเสพติด	85
เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสพยาหรือสารเคมี	87
การสร้างความสัมพันธ์ (Engagement Relationship)	87
แสวงหาข้อมูลและธรรมชาติของปัญหา	87
สร้างแรงจูงใจให้เขาอยากรักษา	88
เทคนิคการยอมรับ (Acceptance)	89
เทคนิคการใช้การเปรียบเทียบในรูปแบบของนิทาน (Metaphors)	89
วิธีจัดการกับกลไกป้องกันตัวทางด้านการปฏิเสธ (Denial)	90
การมีข้อตกลงทางพฤติกรรม (Behavioral Contracting)	90
การให้ความรู้ (Knowledge and Education)	91
การปรับเปลี่ยนมุมมอง	91
ใช้ภาษาใหม่สื่อ และทดลองพฤติกรรมใหม่	92
การบริหารเวลาไม่ให้ว่าง	93
การสร้างความสัมพันธ์	93
การใช้กลุ่มเข้าช่วยบำบัด (Group Work)	94
การนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด (Family Counseling)	94
การป้องกันการติดซ้ำ (Relapse Prevention)	94
การสิ้นสุดการบำบัด (Leaving Treatment)	95
บรรณานุกรม	98
คณะผู้จัดทำ	100

Trinco

๐
๒๒๒

ฝากไว้ในมือครู

ความบกพร่องผิดพลาดในอดีตที่ผ่านมาเราแก้ไขไม่ได้ ส่วนอนาคตก็ยังมาไม่ถึง มีแต่ปัจจุบันที่สามารถทำให้ดีที่สุดเพื่อศิษย์รักของครูทุกคน

นอกจากครอบครัวและพ่อแม่แล้ว ผู้ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ความเป็นไปในชีวิตของเด็กมากรองลงมาก็คือครู ถ้าครูสามารถสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เหมือนบ้านอันอบอุ่น มีความรัก ความเข้าใจ ผ่อนคลาย ให้โอกาส ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ให้แนวทางที่ถูกต้องสำหรับลูกศิษย์ ครูย่อมจะเป็นที่หนึ่งในใจศิษย์ตลอดกาล เด็กจะรับเอาสิ่งดีงามที่ครูหยิบยื่นให้เป็นวัคซีนใจ มุ่งมั่นเป็นคนดี สามารถทวนฝ่ากระแสวิกฤตที่เขย่าวกและรุนแรงสู่ความมั่นคงเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตได้อย่างงดงาม และสามารถสืบทอดคุณงามความดีที่เคยได้รับจากครูนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สืบไป

ครูจึงมีหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการดูแลอนาคตของชาติให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ด้วยฝีมือของครู ด้วยหัวใจที่อบอุ่น เอื้ออาทร ให้ความรัก ความเมตตา ให้การอบรมบ่มนิสัย ผักผ่อนให้เป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข สามารถพึ่งตนเอง นำพาชุมชนและประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโลก

แต่ขณะนี้ออนาคตของชาติกำลังถูกคุกคามอย่างหนักจากพิษภัยและกระบวนการแพร่ระบาดของสารเสพติดที่จู่โจมมุ่งทำลายสมองและอนาคตของชาติ จะเป็นอย่างไรหากเยาวชนอยู่ในสภาพสมองเสื่อม ไร้คุณภาพ จะดำรงชีวิตอยู่และแข่งขันกับสังคมโลกได้อย่างไร การปกป้อง จุติรัง ไม่ให้ออนาคตของชาติต้องถูกทำลาย จึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนในสังคม รวมทั้งครูที่จะต้องร่วมกันหาทุกวิถีทางที่จะหยุดยั้งและปกป้องเยาวชนของเราให้รอดพ้นภัยจากสารเสพติด เพื่ออนาคตที่ดีงามเพื่อสร้างสังคมคุณภาพให้เกิดขึ้น และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

**...งานใหญ่...งานหนัก...จึงเป็นงานสำคัญที่ครูต้องทุ่มเท
เพื่อนักเรียน เพื่ออนาคตของชาติที่ฝากไว้ในมือของครู...**

ครูประจำชั้น → สำคัญยิ่งใหญ่!
ครูที่ปรึกษา

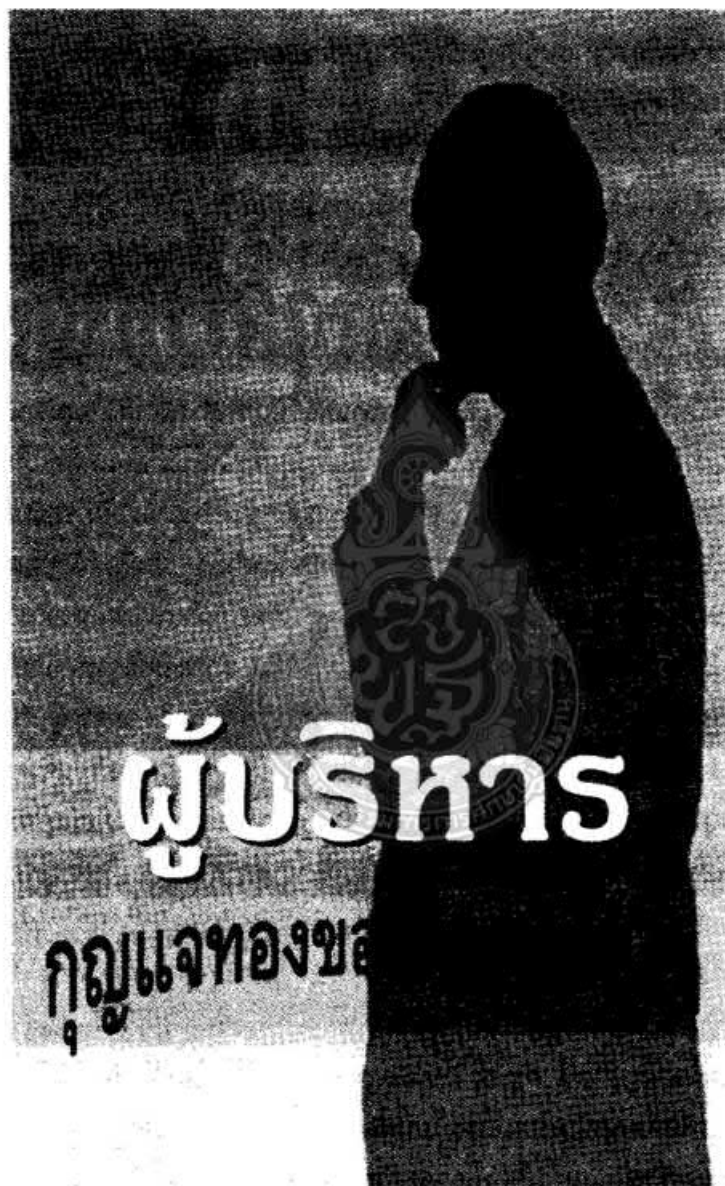
โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไทย “ครู” แต่ละคนต้องรับผิดชอบหลายบทบาทหน้าที่ เป็นครูประจำชั้น เป็นครูผู้สอน เป็นครูอนามัย เป็นครูแนะแนว เป็นครูการเงินและธุรการ และอื่น ๆ อีกมากมาย ต้องทำงานแบบ One Stop Service แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของครู คือ “เด็ก” ทุกข์สุข เจ็บไข้ได้ป่วย ประสบความสำเร็จ สมหวัง ครูร่วมรับรู้ช่วยเหลือ แก้ไข และยินดีร่วมกับเด็กนักเรียน

การช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งสติปัญญา ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม มีสุขภาพกายและจิตที่สมบูรณ์ ปลอดภัย ภัยอันตรายรอบด้าน โดยเฉพาะภัยที่มาในรูปของสารเสพติด สื่อลามก สิ่งมั่วเมาชั่วร้ายต่าง ๆ ครูต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นพ่อแม่ เป็นเพื่อน เป็นหมอ เป็นครู เป็นผู้ใหญ่บ้าน ครูต้องสวมทุกบทบาทเพื่อนักเรียน ครูจึงต้องมีข้อมูลเด็กทุกคนอย่างละเอียด ทั้งความเด่น ความด้อย ความพร่องที่ต้องเติมเต็ม ความโด่งที่ต้องส่งเสริม ตลอดจนต้องฝึกฝนตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน รวมถึงการประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือลูกศิษย์ ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความเจริญงอกงามทุกด้าน และพัฒนาสูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละคน

ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และต้องดูแลความเป็นไปในแต่ละวัน การดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาให้นักเรียนในชั้นจึงตกเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเก็บข้อมูลเด็กรายบุคคล การคัดกรองเด็กโดยใช้เครื่องมือแบบประเมินต่าง ๆ การส่งเสริมด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย การป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน การประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหารุนแรง ตลอดจนการประชุมช่วยเหลือนักเรียน ล้วนเป็นบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ซึ่งจะต้องทำร่วมกับครูแนะแนว ผู้บริหาร ครูอื่น ๆ ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นครูคนสำคัญที่สุดของนักเรียนก็คือ **ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา** คนนั่นเอง

ทุกเหตุการณ์ ทุกเรื่องราว นับจากนอกรั้วโรงเรียน จนถึงห้องเรียน มุมห้องเรียน ต้นไม้ข้างสนาม แปลงผักหลังอาคาร ถึงขยะ หยากโยโย่แมงมุม ไม่มีสิ่งใดเล็ดลอดสายตาผู้บริหารไปได้ ทุกชีวิตของนักเรียนแต่ละคน ผู้บริหารได้ร่วมรับรู้กับครูเพื่อหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น เรื่อยไปถึงผู้ปกครองและชุมชน หากต้องการความช่วยเหลือใด ๆ ผู้บริหารไม่เคยเพิกเฉย ละเลย ทำทั้งเรื่องที่เป็นหน้าที่ และทำทั้งเรื่องที่มาจากใจ ผู้บริหารจึงเป็นนักแนะแนวที่มีขอบข่ายในการทำงานกว้างขวาง ยิ่งนัก ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ทุกเรื่อง ทุกงาน ทุกปัญหาในโรงเรียนจะมุ่งตรงเข้าหาผู้บริหารเป็นด่านแรก เพราะความเป็นหัวหน้าสถานศึกษา เป็นทั้งหัวและหน้าที่ออกรับทุกเรื่อง ผู้บริหารจึงเป็นผู้รู้รอบ รู้จริง ครอบคลุมทุกงาน ทุกโครงการที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียน ความสำเร็จใด ๆ ในแต่ละกิจกรรมจะเป็นไปได้ยากยิ่ง หากปราศจากการดูแล สนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ไม่ว่าท่านจะเป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ท่านคือบุคคลที่มีพลัง มีอำนาจ มีมือที่มองไม่เห็น ช่วยขับเคลื่อนการทำงานของครูทุกคนให้เป็นไปอย่างคล่องตัว แม้แต่การดูแลแก้ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติที่ครูประจำชั้น ครูแนะแนว และครูทุกคนในโรงเรียนแค่คิดก็ท้อแท้ในการที่จะทำงานให้ลุล่วง ประสบความสำเร็จ เพียงผู้บริหารเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ให้การสนับสนุน ให้ความสำคัญเป็นที่ปรึกษาดูแลและส่งเสริม ครูทุกคนก็พร้อมที่จะฉีกกำลัง ปกป้องนักเรียนและชุมชนให้ปลอดภัยจากพิษภัยสารเสพติด ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ โดยอาจมีแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็ก มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง มีทิศทาง มีประสิทธิภาพ นักเรียนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการทำงานร่วมกันภายใต้การดูแลอำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร

บทบาทภาระหน้าที่มากมาย หนักและเหนื่อยกว่าใคร ๆ ในโรงเรียนจึงตกอยู่ที่ผู้บริหาร ต้องดูแลนักเรียนทุกคนเหมือนลูก ต้องติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชนเหมือนญาติ ต้องประสานหน่วยงานใกล้เคียงเหมือนเพื่อน เพื่อให้เกิดผลเกื้อกูลถึงนักเรียน ผู้บริหารจึงต้องใช้ความชาญฉลาดแห่งความเป็นมืออาชีพ ใช้กุญแจทองในมือเปิดทุกห้องทำงานในโรงเรียนเพื่อให้ครูทุกคนได้รับแสงสว่าง อันได้แก่ ขวัญกำลังใจในการทำงาน การทำงานของครูจะลุกโชติช่วง ไม่มีวันมอดดับ ด้วยการทำงานเป็นทีมภายใต้การนำของผู้บริหาร นำนาวาล้านน้อยฟันฝ่าคลื่นลมและปัญหาอุปสรรคสู่ฝั่งแห่งความสำเร็จ ครูทุกคน ครูประจำชั้นและครูแนะแนว พร้อมทั้งจะทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา เพื่อพัฒนานักเรียน โรงเรียนและชุมชน เคียงข้างกับท่าน ผู้บริหารท่านคือผู้ถือกุญแจทองของประตูสู่ความสำเร็จ เด็กและครูทุกคนฝากความหวังไว้กับท่าน

ผม..

อยากได้ภูมิคุ้มกันครับ

เมื่อผมจำความได้ พ่อกับแม่ก็แยกทางกัน ผมต้องอยู่กับแม่ตามลำพัง เพราะพ่อไปมีครอบครัวใหม่ ผมจึงเป็นตัวแทนพ่อที่แม่ไม่ชอบขึ้นหน้า แม่จะพูดว่าผมเสมอ ๆ **“มึงมันไอ้ตัวแทนพ่อมึง พืมพื้มันมาเลยเชียวนะ”**

ทุกวันนี้ผมก็ไม่เคยเห็นพ่อกับแม่อีกเลย แม่กลายเป็นผู้หญิงที่กรำชีวิตมาก ติดเหล้า ติดการพนัน อยู่ในแหล่งอบายมุขตลอดเวลา

ผมลืมนึกไปว่า บ้านผมอยู่ในแหล่งสลัม พวกวัยรุ่นที่ไม่ชอบไปโรงเรียน จะมั่วสุมกันอยู่ใต้ต้นไม้หลังหมู่บ้านเป็นประจำ ผมกลับจากโรงเรียนบางครั้งก็ต้องแหวะคุ้ยกันบ้างตามประสาวัยรุ่นที่ใช้ภาษาเดียวกัน แต่ผมกลัวเหลือเกินว่าผมจะกลายเป็นอย่างวัยรุ่นเพื่อนผมกลุ่มนั้น...

ผมจึงตัดสินใจเข้าไปเล่าความกลุ้มใจของผมให้อาจารย์ที่ปรึกษาฟัง ท่านอาจจะช่วยผมได้ อาจารย์ที่ปรึกษาก็บอกผมว่า **“ครูไม่ใช่ครูแนะแนว”** เธอไปปรึกษาครูแนะแนวเถอะนะ ครูไม่มีความรู้ทางแนะแนวเลยจริง ๆ **“เรื่องขอทุน ครูก็ไม่อยากยุ่งกับเขา”**

ผมจึงไปหาอาจารย์แนะแนวประจำโรงเรียน น้ำตาตกในรับทาน อาจารย์แนะแนวถามผมว่า **“โรงเรียนเรามีครูแนะแนวด้วยหรือ”** ครูยังไม่รู้ตัวเลย เวลาประชุมกันไม่เคยได้ยินผู้อำนวยการกล่าวถึงเรื่องแนะแนวเลย

ถ้าใครอ่านบันทึกผมบทนี้โปรดบอกผมด้วยเถิดครับว่า...

“ผมจะหาภูมิคุ้มกันได้จากใครครับ”

ครูจะช่วยเหลือได้อย่างไร...

จากเรื่องราวดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทุกคนล้วนมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยกันดูแลนักเรียนทั้งสิ้นไม่ว่าครูคนนั้นจะมีความรู้ทางด้านแนะแนวหรือไม่ก็ตาม...ถ้าจะพูดกันให้ชัดเจนไปอีกก็อยากจะพูดว่า การดูแลปกป้องนักเรียนให้ห่างไกลจากสารเสพติดหรืออบายมุขต่าง ๆ ครูสามารถทำกันได้ทุกคน เพียงแค่มุ่งใจที่จะอยากจะทำเท่านั้น

ทีนี้เราลองมาดูกันว่า เมื่อเราคิดว่าเราจะต้องดูแลปกป้องนักเรียนสักคน เอาเป็นว่าต้องดูแลเด็กที่มีปัญหาต่อกันแล้วกันเราซึ่งไม่ได้จบด้านการแนะแนวหรือการให้การปรึกษามาก่อนเลยในชีวิต จะช่วยเหลือได้อย่างไรกัน...

เมื่อเราบอกตัวเองว่าเราจะช่วยเด็กที่มีปัญหาคันนี้ เราก็จะเริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กจากการพูดคุย ซักถามจากเพื่อน จากครูประจำชั้น จากครูผู้สอนอื่น ๆ จากพ่อแม่ พี่น้องของเด็ก ทั้งที่เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นปัญหาของเด็กคนนั้น หรือประวัติต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งตรงนี้ถ้าเราบันทึกข้อมูลไว้ก็จะช่วยให้เราสามารถจดจำเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กได้โดยไม่ต้องซักถามใครอีก...แต่ถ้าการพูดคุยซักถามยังไม่ช่วยให้เรามีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กคนนี้ดีพอ เราก็คงพยายามสืบเสาะมากขึ้น โดยอาจจะต้องดูจากบันทึกของครูประจำชั้น สมุดพกของนักเรียน บัตรสุขภาพ หรือระเบียบสะสม (ถ้ามี)...ในลักษณะที่เราทำเช่นนี้ ในทางวิชาการเขาเรียกว่า...**"การศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล"**

เมื่อเราได้ข้อมูลมากขึ้นหนึ่งแล้ว เราก็คงพยายามพบปะ พูดคุยกับนักเรียนคนที่เราจะช่วยเขา ในตอนนี้เราอาจจะพูดคุยเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อดันหาว่าสาเหตุของปัญหานั้นคืออะไร อยู่ที่ไหน เราจะช่วยเหลืออย่างไร... ขั้นนี้เรียกว่า **การสำรวจและศึกษาปัญหา...**

ต่อมาเมื่อพอรู้สาเหตุแล้ว เราก็ต้องพยายามให้เด็กเขาได้ตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของเขา ถ้าปัญหานั้นไม่หนักหนาเกินไปนักและอยู่ในขอบเขตความสามารถของเรา เราก็อาจช่วยชี้แนะแนวทางให้กับเขา ขั้นนี้เรียกว่า **ขั้นยอมรับปัญหา พิจารณาหาทางแก้ไขปัญหา และตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา** เมื่อเราช่วยชี้แนะให้เด็กได้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาของเขาแล้ว และได้เสนอแนะแนวทางหรือวิธีการในการแก้ปัญหาให้เขา เราอาจจะช่วยเขาอีกแรงหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการให้กำลังใจ ให้ความรักความอบอุ่น ให้ข้อมูล ประคับประคองจนเขาสามารถแก้ปัญหาหรือคลี่คลายปัญหาได้ เราก็จะรู้สึกว่าเป็นสุขที่ได้ช่วยนักเรียนของเรา

คนหนึ่งพ้นจากปัญหาของเขาได้...ง่าย ๆ อย่างนี้แหละที่เราพูดกันนักหนาว่าคือ “ภาระของครูแนะแนว” พูดกันไปพูดกันมาจนมันกลายเป็นเรื่องยากเสียจนไม่อยากจะลงมือทำ ทั้ง ๆ ที่ในความจริงแล้วมีครูจำนวนมากที่ทำอยู่แล้วโดยไม่รู้ตัว...ดังนั้นการเป็นครูแนะแนวจึงไม่ใช่เรื่องยาก หากแต่เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเรามากที่สุด และในบางที่เราก็ได้ทำหน้าที่นี้มากที่สุดเสียอีกด้วย...เอกสาร...ครูจะช่วยเหลือได้อย่างไร...เล่มนี้ จะเป็นเพื่อนร่วมเดินทางของครูทุกท่านที่มองเห็นคุณค่าของการทำหน้าที่...
ครูแนะแนว...

นิทานเรื่อง

เรื่องของ

ครูลำไย

ปัญหาที่ไม่ได้เลือก

ครูลำไย เป็นครูที่ขยัน สอนเก่ง ใจดี จึงเป็นที่รักของนักเรียน ได้รับความเคารพนับถือจากผู้ปกครอง ลูกศิษย์ลูกหา เป็นที่รักใคร่ไว้วางใจจากผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครู ครอบครัวของครูลำไยมี 4 คน คือ บุตรชาย หญิง และสามี ซึ่งประกอบอาชีพเป็นผู้บริหารบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ฐานะทางสังคม สภาพความเป็นอยู่ ชีวิตการงาน ครอบครัวมีความสุขอบอุ่น กระทั่งภาวะวิกฤติเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้น

สามีของครูลำไยต้องออกจากงาน นำเงินทุนจากการกู้ยืมของครูลำไยมาเปิดกิจการร้านอาหาร กิจการไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่วาดหวัง สามีพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความหมกมุ่น ซึ่งท้ายที่สุดครูลำไยรู้นับจากนี้ ชีวิตครอบครัวจะเปลี่ยนไป สามีหันมาแก้ปัญหาการเงินด้วยการเล่นหุ้นหน้าดำคร่ำเคร่ง เพื่อหาเงินมาพยุงสถานะของครอบครัว ลูก ๆ ซึมเศร้ากับบรรยากาศแห่งความท้อแท้ และความเอือมระอาที่เคยมีต่อกัน ครูลำไยทอดถอนใจกับปัญหาของครอบครัว ต้องคิดวนเวียนตั้งคำถามอยู่ตลอดเวลาว่า “อะไรคือจุดมุ่งหมายของการมีชีวิตที่มีคุณค่า”

ครูลำไย รู้สึกท้อแท้ หวั่นไหว สับสน ท่วงโยสสถานภาพของครอบครัวและอนาคตของลูก ๆ เพราะรู้ว่าสถานะทางการเงินที่มีอยู่มีใช้เพราะได้มาจากการเล่นหุ้น เล่นแชร์กับเพื่อนครู เพื่อนของสามี การกู้ยืมเงินจากสหกรณ์และธนาคาร ความรู้สึกหดหู่ ด้อยค่าเริ่มรุนแรง สำนึกของความเป็นครูที่เคยภาคภูมิใจจางหายไป หงุดหงิดกับคำถามซอกแซกของนักเรียน เบื่อหน่ายกับการตั้งคำถามที่ซ้ำซากเพื่อถามเด็ก ๆ และตอบคำถามที่จำเจไร้สาระของนักเรียนที่เกกมะเหรกเกร ครูลำไยเริ่มหางานพิเศษทำมากขึ้น เวลาที่จะทุ่มเทให้กับหน้าที่ของครูประจำชั้นก็น้อยลง เพราะเศรษฐกิจของครอบครัวเร่ร่อนมากขึ้นวิชาความรู้ที่เคยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียนก็เริ่มถดถอย ครั้นเมื่ออ่านหนังสือพิมพ์ ฟังข่าวจากวิทยุ และดูความเคลื่อนไหวอื่น ๆ จากโทรทัศน์ ก็จะพบกับความรุนแรง ชาติเลวร้ายในจิตใจของผู้คน ครูลำไยตระหนักกับสภาพที่เกิดขึ้นระลอกแล้วระลอกเล่า...

ต้นตาลกับน้ำอ้อย รับรู้ปัญหาของแม่กับพ่อด้วยความเจ็บปวด ดวงตาปริศนุ์ สุกใสเริ่มฉายแววของความเหว ว่าเหว และหวาดกลัว...

ต้นตาลเริ่มกลับบ้านค่ำ น้ำอ้อยเริ่มปลุกตัวอยู่คนเดียวเงียบ ๆ ทั้งสองคนมีโลกส่วนตัว และกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น ครูลำไยใส่ใจกับความผิดปกติเหล่านี้พร้อมกับเริ่มทวงไย ส่วนสามีนั่นไม่เคยรับทราบปัญหาเรื่องลูก

ต้นตาลเบื่อบ้าน จึงไปกับเพื่อน ๆ และรุ่นพี่ ซึ่งมักจับกลุ่มตั้งวงพูดคุยเรื่องที่สนุกสนาน มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สมยาบ้า และเริ่มดมกาวตามคำชวนของเพื่อน ซึ่งต้นตาลชอบเพราะทำให้รู้สึกตัวเบาสบายเหมือนอยู่ในโลกที่อิสระ มีความสุข อบอุ่น สัมผัสความทุกข์ ต้นตาลจึงใช้สารเสพติดเหล่านี้มาเรื่อย ๆ พร้อมกับขาดเรียนบ่อยขึ้น การเรียนตกต่ำ สอบไม่ผ่านอยู่หลายวิชา

น้ำอ้อย สาวน้อยวัยรุ่น เคยได้รับความรักความอบอุ่นจากครูลำไย พ่อ และพี่ชาย มาบัดนี้ไม่มีใครรักคนที่สนใจเธอ สภาพร่างกายที่เริ่มมีพัฒนาการสู่วัยรุ่น ทำให้น้ำอ้อยไม่สามารถแก้ไข ปัญหาและปรับตัวเข้ากับสิ่งเกิดขึ้นได้ น้ำอ้อยวิตกกังวล หวาดหวั่น อยากเล่าให้ครูฟังก็กลัวครูจะตะเพิดไล่ อยากบอกแม่ อยากขอความช่วยเหลือ แม่ก็มักอยู่ในอารมณ์ที่ไม่พร้อมจะรับฟังอยู่เสมอ น้ำอ้อยจึงปรึกษากับเพื่อนสนิท คือ ไบเฟิร์นกับส้มโอ ซึ่งสองสาวมีความคล่องแคล่ว พูดจาฉะฉาน และสอนให้น้ำอ้อย กล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงออกอยู่เสมอ

ทุกเย็นหลังเลิกเรียนและทุกวันหยุด น้ำอ้อยจะตามไบเฟิร์นกับส้มโอไปเดินเล่นที่ศูนย์การค้าและโรงภาพยนตร์ เล่นหัวต่อล้อต่อคำกับเพื่อนรุ่นพี่ เมื่อกลับถึงบ้านน้ำอ้อยไม่เคยเจอพี่ต้นตาลและพ่อเลย นอกจากแม่ซึ่งจะคอยเร่งรัดให้น้ำอ้อยรีบอาบน้ำรับประทานอาหารเช้าแล้วอ่านหนังสือทำการบ้าน โดยไม่ถามเลยว่า น้ำอ้อยไปไหน และทำอะไรมา

วันนี้ น้ำอ้อยไปกับเพื่อนกลุ่มเดิม เพื่อน ๆ บอกน้ำอ้อยว่า วันนี้มีปาร์ตี้วันเกิดรับรองความสนุก ในงานวันเกิดน้ำอ้อยรับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่มที่เพื่อนบริการ ยิ่งดีก็เพื่อนหญิงชายยิ่งมากขึ้น น้ำอ้อยมีความสุขมาก จิตใจเบิกบาน ท้องฟ้ายามค่ำคืนระยิบระยับ สวยงาม เพื่อนชายหลายคนชมว่า น้ำอ้อยสวย น่ารัก ผิวแก้มระเรื่อหน้าจูบ แล้วเพื่อนรุ่นพี่ก็จูมพิตที่แก้ม ที่ปาก ที่ตาของน้ำอ้อย ความรู้สึกว่าเทว ความทุกข์ในใจของน้ำอ้อยหมดไป น้ำอ้อยได้ร้องเพลง เดินรำ ในอ้อมกอดของเพื่อนรุ่นพี่... แล้วความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของน้ำอ้อยก็หมดไปพร้อมกับความสุขที่ท่วมท้นใจของน้ำอ้อย

วันเวลาที่ผ่านไป น้ำอ้อยลืมครูลำไย ลืมบ้าน ลืมทุกคน น้ำอ้อยมีความสุขกับการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นพี่ทุกคนในกลุ่ม และการกินยาที่พี่บรรจงป้อนให้...

ห้องสมุด สสช.

หนังสือพิมพ์รายวันฉบับเช้าพาตั่วหัวข่าวจับกุมนักเรียนวัยรุ่นเสพยาเสพติด มั่วเซ็กซ์ (Sex) นับสิบคนในบ้านเช่า การกวาดล้างกลุ่มวัยรุ่นกวนเมืองที่ติดกาา และเสพยา ยาเสพติด ใจกลางเมือง กระชากหัวใจของครูลำไยให้ขาดวัน...

ต้นตาลและน้ำอ้อยพร้อมกับเพื่อนถูกส่งเข้าสถานกักกันเยาวชน เพื่อตรวจรักษา บำบัด และฟื้นฟูทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจ

ครูลำไยยอมรับกับตัวเองว่า เพราะห่วงวัดถุภายนอก ห่วงผลประโยชน์ ห่วงศักดิ์ศรี ลาภ ยศ เงินตรา ลูก ๆ จึงตกอยู่ในวังวนแห่งความหายนะ ครูลำไยจึงก้าวเดินออกมาจากโลกของตนเอง

"ลูกน้อยมรดกล้ำค่า	ปั้นมาเป็นแหล่งความหวัง
ส่งทางก้าวไปไม่ยั้ง	คงก้าวอย่างมุ่งหน้าฝ่าทาง"
แรกก้าวลูกก้าวแม่ถ่าง	ก้าวย่างก้าวน้อยค่อยก้าว
ทุกก้าวย่างของลูกแม่วาง	เส้นทางยาใหญ่ในแผ่นดิน

เวลาผ่านไป ต้นตาลกลับไปเรียนหนังสือ โดยมีข้อแม้ว่าทุกคนต้องไม่ถามเหตุผลหรือพูดคุยเรื่องความผิดพลาดในอดีต ครูที่ปรึกษาเป็นคนเดียวที่ต้นตาลระบายความรู้สึกนึกคิด ปัญหา การกระทำ เหตุการณ์ และผลที่เกิดขึ้น ซึ่งต้นตาลยอมรับว่าเขาอยากเรียน อยากมานั่งวาดภาพ ออกแบบ เขียนแปลนสิ่งปลูกสร้างช่วยครู แต่ต้นตาลไม่กล้ามาขอฝึกการทำงานกับครู เพราะครู คงเหมือนพ่อกับแม่ที่ไม่สนใจต้นตาล ไม่รับรู้ที่ต้นตาลอยากได้คำแนะนำ อยากมีเพื่อน ไม่อยากเหงา และมีเวลาว่างอย่างที่เป็นอยู่ จึงต้องไปหาเพื่อนและทำอะไรก็ได้ที่เพื่อนให้ทำ...ดื่มเหล้า...ดมกาา และเสพยาบ้า...

ครูที่ปรึกษาและครูลำไย ได้ปรึกษาแนวทางร่วมกันทั้งประชุมคณะครูและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจให้ต้นตาลรับรู้ว่ามีพ่อแม่รักและห่วงใยต้นตาล พร้อมทั้งจะส่งเสริมความรู้ ความสามารถด้านการเรียน งานออกแบบที่ต้นตาลชอบและมีความสามารถด้วยกำลังใจจากครอบครัว ความมั่นใจที่ได้รับจากครูที่ปรึกษา และความตั้งใจจริงของต้นตาลที่จะเป็นสถาปนิกในอนาคต ช่วยให้ ต้นตาลสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ปรึกษาพ่อแม่ทุกครั้งที่ทำงานสำเร็จหรือล้มเหลว ครูที่ปรึกษา ชื่นชมผลงานและแนะนำเทคนิคต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ต้นตาลจึงกลับมาเป็นหนุ่มน้อยที่เชื่อมั่น ในตนเอง ยิ้มให้กับท้องฟ้าสดใสของทุกวัน รู้ว่าตนเองมีคุณค่า และเป็นต้นตาลที่ภาคภูมิใจในตัวเอง มีเป้าหมายในชีวิต ซึ่งต้นตาลรู้ว่าหากต้นตาลไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขและสารเสพติดทั้งปวง ต้นตาล ก็จะเดินทางไปถึงสุดปลายฟ้าได้อย่างที่หวัง

ส่วนน้ำอ้อย ยังเหวและหวาดกลัวคนรอบข้าง ซึมเศร้า เก็บตัว หลีกหนีจากเพื่อน ๆ และคนใกล้ชิด ไม่กล้าเผชิญหน้ากับใคร แม้ว่าพ่อ แม่ และพี่ชาย จะให้ความเอาใจใส่ ดูแล และคอยให้กำลังใจ แต่ก็ไม่ช่วยให้ น้ำอ้อยคลายจากความหวาดหวั่นและรอยช้ำในอดีตที่ผ่านมาได้ และในที่สุดน้ำอ้อยได้ทำร้ายตัวเองโดยการกินยาฆ่าแมลง ครูลำไยนำน้ำอ้อยส่งโรงพยาบาล แต่สุดความสามารถของหมอจะเยียวยาได้ เพราะฤทธิ์ของยาฆ่าแมลงที่น้ำอ้อยกินเข้าไปมีฤทธิ์รุนแรง และได้แทรกซึมไปตามสายเลือด น้ำอ้อยจบชีวิตลงด้วยวัย 13 ปี ท่ามกลางความโศกเศร้ารันทดใจของญาติพี่น้องทุกคน พร้อมกับเสียงร่ำไห้ปริ่มว่าใจจะขาดของครูลำไยและผู้เป็นพ่อ ดันตาลผู้เป็นพี่ชายมองดูน้องสาวด้วยสายตาที่อาดูรและชอกช้ำ พร้อมตั้งปณิธานว่าจากนี้ ไม่ว่าจะมีชาติ กี่ภพ... จะไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขและยาเสพติดอีกต่อไป

แฟนที่ชีวิต

ผู้บริหารโรงเรียน ครูลำไยและครูทุกคน สะเทือนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับน้ำอ้อย และนักเรียนอีกหลายคน โรงเรียนเป็นสถาบันที่สังคมคาดหวังในการทำหน้าที่อบรมและถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงาม จัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณสมบัติ มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดทั้งพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องร่วมกันกำหนดแผนกลยุทธ์ กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดกลุ่มบุคคลให้เป็นผู้ปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือ

แผนที่ 7 ชั้น การสอน การเรียนรู้ที่มีคุณค่า

1. สอน/เรียนรู้ทักษะชีวิตทั่วไป โดยจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในวิชาต่าง ๆ ทุกกลุ่ม ประสพการณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า เพื่อพัฒนาความรู้พื้นฐาน ปรับตัวเข้ากับชีวิตประจำวัน
2. สอน/เรียนรู้ทักษะชีวิต แบบมีส่วนร่วมในวิชาเฉพาะเพื่อสร้างเกราะคุ้มกันสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต ประกอบด้วย จริยธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ ฯลฯ
3. สอน/เรียนรู้กิจกรรมเสริมหลักสูตรทั่วไป เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษ ความถนัด ตามความต้องการของเด็ก เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมด้วยความสุข มีโอกาสแสดงความสามารถเต็มตามศักยภาพ
4. สอน/เรียนรู้เสริมหลักสูตรเฉพาะ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม ระบุปัญหา เข้าใจภาวะที่เกิดขึ้น ร่วมมือกันเผชิญปัญหาได้ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน
5. สอน/เรียนรู้ เพื่อช่วยเหลือเด็กทุกคนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครูทุกคนที่จะต้องคัดกรองเด็กทุกกลุ่มให้ชัดเจน ด้วยความอดทนและต่อเนื่อง เพื่อช่วยเหลือจากสภาพของการมีปัญหาให้ลดเป็นกลุ่มเสี่ยงสู่การเป็นเด็กปกติที่มีความมั่นคงทางการเรียนรู้ ภาคภูมิใจ และมีความสุขต่อไป ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร งานประดิษฐ์ งานศิลปะ ปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา กิจกรรมพบปะเด็กและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล

6. สอน/เรียนรู้การให้คำปรึกษา โดยครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครองร่วมกัน อย่างรอบคอบ เนื่องจากปัญหาของเด็กมีปัญหาทั้งหมดมักจะร้ายแรง การช่วยเหลือโดยการมีส่วนร่วมจะช่วยให้เด็กอบอุ่น มีความหวัง ไม่รู้สึกอับอาย การกลั่นกรองปัญหาซับซ้อนด้วยความเห็นอกเห็นใจ และแก้ปัญหาในฐานะผู้ให้คำปรึกษา จะช่วยให้โรงเรียนนำเด็กส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไป

7. สอน/เรียนรู้ การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรในชุมชน โรงเรียน คือ แหล่งรวมทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนคือแหล่งปมเพาะพฤติกรรมที่พึงประสงค์

โรงเรียนต้องเป็นเวทีให้ชุมชนร่วมกันจัดเวทีชีวิตที่สังคมต้องการให้เยาวชนแสดงในขอบเขตและข้อตกลงร่วมกันระหว่างเด็ก ครู ผู้ปกครอง และชุมชน การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เป็นเสมือนบ้านที่อบอุ่น เข้าใจศิษย์ เมตตาศิษย์ ช่วยผ่อนคลาย แก้ไขปัญหา และร่วมมือกันแนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ศิษย์ พลังแห่งกัลยาณมิตรที่ดูแล เอื้ออาทร เอาใจใส่ในยามว้าวุ่น สับสน และร่วมช้ำน้ำตายามทุกข์ท้อและร้องไห้ ย่อมจะเป็นสายใยของความรักความศรัทธาให้แก่ศิษย์ จะช่วยให้ศิษย์ไม่กลัว ไม่ฝ่าฝืนคำร้องขอคำสอนของครูที่มุ่งให้ศิษย์เป็นคนดี ปฏิบัติตนตามกรอบบรรทัดฐานของสังคม และส่งทางให้ศิษย์รักษาตนรอดพ้นจากสิ่งเลวร้าย

วิธีการ/เครื่องมือทางการแนะแนว สามารถช่วยครูได้รู้จักนักเรียนโดยที่นักเรียนจะไม่รู้สึกว่าคุณครูจ้องจับผิด เขาจะไม่รู้สึกมีมด้อย เมื่อได้พบกับท่าทีที่เป็นมิตรของครูจะทำให้นักเรียนไว้วางใจ พร้อมและมั่นใจที่จะให้ข้อมูล เปิดเผยปัญหา และขอความช่วยเหลือจากครู

ครูจะได้มาซึ่งข้อมูล รับรู้พฤติกรรม ตลอดจนปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ด้วยกลวิธีต่อไปนี้

สร้างตัวคุณ

มีคำกล่าวที่ว่าครูที่มีปัญหา คือ “ครูแนะแนว” เด็กมีปัญหาเท่านั้นที่ต้องไป “ห้องแนะแนว” ถ้าหากในวันนี้เรายังไม่สามารถลบภาพลักษณ์ดังกล่าวออกไปได้แล้ว หลักวิชาทางการแนะแนวก็ไม่อาจนำมาใช้ช่วยเหลือนักเรียนได้ ดังนั้นสิ่งแรกที่เราต้องรู้คือพื้นฐานและปฏิรูประบบการแนะแนวใหม่ก็คือ

“ครูแนะแนว คือ ครูทุกคนในโรงเรียน”

“ห้องแนะแนว คือ ห้องแห่งสัมพันธภาพและการค้นคว้าเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง”

ทำอย่างไรหรือจึงจะสัมฤทธิ์ผลดังกล่าวข้างต้น ก็เพียงกระทำด้วยวิธีการง่าย ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปรับความคิดรวบยอดของครูเกี่ยวกับการแนะแนวเสียใหม่

การแนะแนว ไม่ใช่การแนะนำ เพราะการแนะแนวครูจะใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง จากเอกสาร ตำราทางวิชาการต่าง ๆ หรือจากความรู้ทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นความสามารถและคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวและดำรงอยู่ในสังคมของตนได้อย่างมีความสุข สามารถค้นพบกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง รู้จักพิจารณาหาทางเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองได้

ส่วนการแนะนำ นั้นเป็นการที่ครูนำเอาความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง จากเอกสาร ตำราทางวิชาการต่าง ๆ หรือจากความรู้ทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว มาบอกนักเรียนหรือชี้ให้นักเรียนว่าเขาเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ และบอกวิธีการที่ครูเห็นว่าดีและเหมาะสมให้กับเขา เพื่อเขาควรจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการเช่นนี้ ครูแนะแนวจึงกลายเป็นครูที่มีปัญหา เพราะบางครั้งประสบการณ์ของครูก็ไม่เหมือนกับเรื่องราวที่นักเรียนได้ประสบอยู่ การอบรมเลี้ยงดูก็แตกต่างกัน วัยวุฒิ คุณวุฒิ และอีกหลาย ๆ อย่างก็แตกต่างกับนักเรียนโดยสิ้นเชิง เมื่อความต้องการของนักเรียนและวิธีการของครูไม่สอดคล้องกัน ก็ทำให้นักเรียนเกิดความกระด้างกระเดื่อง ไม่เชื่อฟัง ทำตนให้เป็นบุคคลที่มีปัญหามากยิ่งขึ้น ส่วนครูก็เกิดการเสียความรู้สึก เสียความตั้งใจจริง ตั้งใจดี ที่มีต่อลูกศิษย์ ทำให้เกิดความน้อยใจ ไม่พอใจ และโกรธในที่สุด เมื่อต่างฝ่ายต่างมีอารมณ์โต้ตอบกัน ก็ทำให้เห็นว่า การแนะแนวนั้นเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาและไม่มีความจำเป็น

ท่านลองพิจารณาประโยคต่อไปนี้ แล้วหลับตาวาดภาพว่า ถ้าเป็นคำพูดของใครคนหนึ่ง ที่พูดถึงท่าน ท่านจะรู้สึกอย่างไร

“เด็กคนนี้น่ะหรือ อย่าไปพยายามเลย มันโง่ทั้งตระกูลนั่นแหละ พ่อแม่มันذنสอนมาแล้ว ก็โง่ทั้งสองคน”

"ฉันละเกลียดมันจริง ๆ โอ้เด็กคนนี้ มันตื้อเสียจนอยากจะจับกดน้ำ"

"อย่าไปยุ่งกับมันนะ พ่อมันเป็นนักเลงหัวไม้ แม่มันก็เปลี่ยนผู้ชายอยู่บ่อย ๆ มันก็เลยเป็นเด็กมีปัญหา"

จะเห็นได้ว่าเป็นประโยคที่ใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองมาตัดสินภาพที่เห็นทั้งสิ้น นักเรียนอาจจะเห็นเด็กที่เกเร ก้าวร้าว แต่เขากำลังต้องการใครสักคนที่เข้าใจเขา เห็นใจเขา ช่วยเหลือเขา ไม่ใช่ซ้ำเติมเขา

ดังนั้นการเปลี่ยนความคิดรวบยอดต่อการแนะแนวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด

2. ปรับความคิดรวบยอดของครูเกี่ยวกับห้องแนะแนวเสียใหม่

เป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าโรงเรียนในสังกัด สปช. เป็นโรงเรียนที่มีข้อจำกัดมากมายหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องของอัตรากำลังครูและห้องเรียน ถ้าถามว่าห้องแนะแนวจำเป็นต้องมีหรือไม่ ก็ต้องตอบว่า "ควรมี" เพราะห้องแนะแนวจะเป็นห้องที่มีเอกสาร หนังสือ เกมส์ แบบวัด แบบทดสอบ หรือความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ รออยู่ นักเรียนทุกคนควรสามารถเข้าไปใช้ห้องแนะแนวในการค้นหาตัวเอง รู้จักตนเอง ทั้งในด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับด้านการเรียน การงานอาชีพ การปรับตัวและบุคลิกภาพ ทั้งที่มีครูคอยให้การช่วยเหลือแนะนำ หรือนักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องแนะแนวไม่ใช่เป็นเพียงแต่ห้องเก็บประวัตินักเรียนหรือห้องให้คำปรึกษาเท่านั้น

ส่วนการให้คำปรึกษา เป็นกลวิธีหนึ่งที่ครูจะช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบปัญหาและหาทางแก้ปัญหาของตนเองได้ ดังนั้นการให้คำปรึกษาจึงมีความยืดหยุ่นพอสมควรซึ่งครูควรจะต้องเลือกหรือปรับการใช้สถานที่เพื่อให้คำปรึกษาได้ เช่น บางกรณีอาจจะให้ห้องสมุด ห้องพยาบาล หรือใต้ต้นไม้ข้างสนามก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของปัญหาและความลับของเรื่องราวที่เกิดขึ้น

ถ้าไม่มีห้องแนะแนวแล้วจะเป็นอย่างไร ครูควรปรับสถานการณ์โดยอาจนำเอกสารต่าง ๆ ไปจัดเป็นมุมแนะแนวในห้องสมุด หรือจัดทำเป็นมุมหรือมุมความรู้ในสถานที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสมของโรงเรียนก็ได้เช่นเดียวกัน ทุกอย่างปรับได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมแนะแนวที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

ถ้าเป็นเช่นนี้แล้ว ห้องแนะแนวก็จะเป็นห้องสำหรับคนที่มีปัญหาอีกต่อไป

3. ปรับความคิดรวบยอดของครูเกี่ยวกับคำว่า “ครูแนะแนว” เสียใหม่

เรามักจะเข้าใจกันว่าหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนว คือ หน้าที่ของครูคนใดคนหนึ่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนให้เป็นครูแนะแนว และครูแนะแนวคนนั้นก็มักมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติของเด็กนักเรียน กรอกรายชื่อในทะเบียนสะสมของนักเรียนทุกห้อง หรือกรอกรายชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนเมื่อจะต้องรายงานหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง รวมทั้งจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาต่อเมื่อถึงช่วงเวลา หรือจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ปีละ 2-3 เรื่อง ดำเนินการจัดหาหรือจัดสรรทุนให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน และเมื่อเด็กคนใดคนหนึ่งมีปัญหาที่จะถูกส่งมาให้ครูแนะแนวช่วยทำการปราบให้หน่อย นอกจากนี้ครูแนะแนวยังต้องทำหน้าที่สอนเหมือนกับครูคนอื่น ๆ บางครั้งอาจจะต้องสวมบทบาทครูอนามัย ครูอาหารกลางวัน ครูสารเสพติด เพิ่มขึ้นอีกหลายตำแหน่ง ดังนั้นการเป็นครูแนะแนวจึงเป็นเรื่องที่หนักหนาและน่ารังเกียจเป็นอย่างยิ่ง

แต่ในความจริงแล้ว **ครูทุกคนต้องทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว** รวมทั้งโรงเรียนที่สามารถมีครูแนะแนวเป็นการเฉพาะด้วย ทั้งนี้เพราะครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจะเป็นคนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด รู้ความเปลี่ยนแปลงและเป็นไปของนักเรียนโดยตลอด ไม่ว่านักเรียนในชั้นเรียนนั้นจะมีนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่ก็ตาม ครูทุกคนจำเป็นต้องทำการจัดกิจกรรมหรือจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันได้แก่

การรู้จักตนเอง ทั้งในด้านความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ความสามารถพิเศษ การเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายเมื่อวัยเปลี่ยนไป รู้จุดดี จุดด้อยของตนเอง เป็นต้น

การยอมรับในศักยภาพของตนเองและผู้อื่น ๆ เพื่อสมารถที่จะพัฒนาศักยภาพได้อย่างสูงสุด รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เข้ากับคนอื่นได้ รู้จักการทำงานเป็นทีม

รู้จักวางแผนการเรียน เลือกวิธีเรียน ได้เหมาะสมกับตนเอง

รู้จักโลกของอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

มีบุคลิกภาพที่ดี

มีความฉลาดทางอารมณ์

มีคุณธรรม จริยธรรม

รักในวัฒนธรรมและความเป็นชาติไทย

ฯลฯ

สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นการเฉพาะ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ควรได้เริ่มการให้ความช่วยเหลือเป็นเบื้องต้นก่อน หากไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังจึงร่วมมือกับครูแนะแนวหรือคณะครูเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

4. ปรับความคิดรวบยอดของครูเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนวเสียใหม่

ครูแนะแนวในที่นี้ หมายถึง ครูทุกคน ควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งอาจดำเนินการร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น พลศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรี ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมชมรม การเข้าค่าย หรือจัดกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
3. จัดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับคณะครู หรือครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางการศึกษา การศึกษาต่อ การจัดหาทุน การจัดกิจกรรมวันโลกงานอาชีพ การติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ หรือนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว เป็นต้น
4. จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสามารถนำไปใช้ได้ทันที่ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ **ที่สำคัญที่สุดได้แก่ การจัดทำระเบียบสะสม** ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลในระเบียบสะสมมีประเด็นมากเพียงพอที่จะใช้ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และใช้ในการส่งเสริมนักเรียนแต่ละคนให้สามารถพัฒนาได้สูงสุดตามศักยภาพ **ซึ่งครูประจำชั้นทุกคนจำเป็นต้องจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ** และส่งต่อให้ครูชั้นต่อไปดำเนินการให้เกิดการต่อเนื่องและปัจจุบัน ถ้าเป็นเช่นนี้แล้วการจัดเก็บข้อมูลก็จะเป็นภาระงานที่หนักหน่วงของครูทุกคน ตลอดจนครูแนะแนวอีกต่อไป
5. ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถรู้จัก ยอมรับ หาทงเลือก และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาของตนเองได้

นิทาน ๓

เมื่อประจักษ์ในปัญหาของนักเรียน

ครูจะ

พยายามทำความเข้าใจกับพฤติกรรมของนักเรียน
เกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือเมื่อรู้ว่านักเรียน
มีปัญหา มีความกระตือรือร้น อดทน และเสียสละ
แสวงหาวิธีช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ

การทำตัวให้เป็น “ครูกัลยาณมิตร” จะช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียน โดยที่นักเรียนจะไม่รู้สึกว่าเป็นฝ่ายที่จะจ้องจับผิด ท่าทีที่ดูอบอุ่นเป็นมิตร จะช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี นักเรียนจะเกิดความรู้สึกไว้วางใจ มีความมั่นใจและกล้าที่จะเข้าหาครูเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือหรือเมื่อครูอยากพบและพูดคุยกับนักเรียนคนนั้น ๆ เป็นการส่วนตัว การร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ปัญหา ก็จะทำให้เป็นเรื่องที่ยั่งยืน

การแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักจะหนีไม่พ้นวิธีการจัดการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อที่จะช่วยให้การจัดการกับปัญหามีผลในทางบวกมากที่สุด การใช้วิธีการของการแนะแนวมาช่วยในการแก้ปัญหา ก็ควรจะดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ซึ่งจัดว่าเป็นวิธีการหาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อที่จะช่วยให้ครูได้ทราบถึงพื้นฐานและหรือความเป็นมาของนักเรียนได้อย่างชัดเจน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ใช้กันก็มีหลากหลาย เช่น

- 1.1 การสังเกต เพื่อให้ครูเห็นพฤติกรรมโดยแท้จริงของนักเรียน
- 1.2 ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือที่ถือว่าเก็บข้อมูลของนักเรียนได้ค่อนข้าง

ครอบคลุม

- 1.3 สอบถามจากเพื่อน เป็นการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลรอบข้าง
- 1.4 สัมภาษณ์เป็นการส่วนตัว เพื่อสังเกตปฏิกิริยาและการตอบสนอง
- 1.5 เยี่ยมบ้าน เพื่อให้เห็นสภาพความเป็นอยู่และบุคคลใกล้ชิด
- 1.6 บันทึกประจำวันเป็นแหล่งข้อมูลรายวันให้ทราบความเปลี่ยนแปลงหรือ

พัฒนาการต่าง ๆ

- 1.7 แบบสอบถาม/แบบทดสอบที่อาจเลือกใช้แบบทดสอบได้ตรงตามจุดประสงค์

เฉพาะทาง ฯลฯ

ครู...สามารถจะเสกสรรเด็กนักเรียนอย่างไรก็ได้ เช่นเดียวกับนางฟ้าที่สามารถบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดั่งใจด้วย “ไม้กายสิทธิ์” “ระเบียบสะสม” จึงเปรียบเสมือนไม้กายสิทธิ์ของนางฟ้าที่ช่วยให้ครูได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของนักเรียนในทุกด้าน รู้ว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร ครอบครัว เพื่อน และสังคมรอบข้างของเขาเป็นอย่างไร ตลอดจนรู้จุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนด้วย

ภาระหรือหน้าที่...?

ครูส่วนใหญ่จะคิดว่าการบันทึกระเบียบสะสมนั้นไม่ใช่เรื่องจำเป็น เพราะไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของครู ผู้บริหารเองก็ไม่เคยเรียกตรวจเหมือนเอกสารประจำชั้นอย่างอื่น ถ้าจะทำก็เป็น การ “เพิ่มภาระ” ของครูให้มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ “ครูทุกคน” ไม่พึงปรารถนา...

แต่...ในความเป็นจริงแล้ว ครูจะต้องเก็บข้อมูลของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ภาวะโภชนาการ ภาวะการขาดแคลน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯลฯ เพื่อบันทึกเสนอหรือรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำปีการศึกษาอยู่แล้ว เพียงแต่ครูไม่ได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาบันทึกลงในระเบียบสะสมเท่านั้นเอง

ดังนั้นถ้าถามว่า “ระเบียบสะสม” เป็นภาระของครูและทำให้ครูยุ่งยากมากขึ้นใช่หรือไม่เปล่าเลย... ระเบียบสะสมก็เป็นเอกสารประจำชั้นอย่างหนึ่งที่ครูต้องทำโดย “หน้าที่” แต่ครูได้ “ละเลย” หน้าที่ตรงนี้ไป ถ้าเพียงแต่ครูบันทึกข้อมูลของนักเรียนลงในระเบียบสะสมเหมือน ๆ กับการบันทึกเอกสารประจำชั้นอื่น ๆ นอกจากจะเป็นหลักฐานร่องรอยการทำงานของครูแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างถ่องแท้ อันจะนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

คือ...จุดหมาย

ทวนหัว กล่าวว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง”

เฉกเช่นครู...จะประสบผลสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้นั้น ครูจำเป็นต้องรู้จักและมองเห็นภาพรวมของนักเรียนอย่างชัดเจน ค้นพบสาเหตุหรืออุปสรรคที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เพราะหากนักเรียนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีจะทำให้ นักเรียนรู้สึกว่าเขาไม่มีใคร เขาไร้คนเข้าใจ จนเป็นแรงผลักดันให้เขาหันไปพึ่งพาสารเสพติด... ครูเท่านั้นที่จะช่วยนักเรียนได้

ใจประสานใจ

การบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสม ครูจำเป็นต้องประสานใจกับนักเรียนเพื่อให้เขารู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจครู และพร้อมเปิดเผยเรื่องราวของตน

การบันทึกข้อมูล ครูไม่ควรยึดติดกับระเบียบสะสมสำเร็จรูป แต่ควรเลือกหรือจัดทำรูปแบบระเบียบสะสม โดยอาศัยหลักว่าต้องสะดวกในการบันทึกและมีข้อมูลที่เรากำลังต้องการ ในกรณีเด็กที่โตแล้วหรือสามารถบันทึกข้อมูลเองได้ ก็จะเป็นการแบ่งเบาภาระครูได้ดีเยี่ยม แต่อย่าลืมว่าในการให้นักเรียนบันทึกนั้นครูควรดูแลอย่างใกล้ชิด ส่วนในเด็กที่อยู่ระดับชั้นเล็ก ๆ หรือเขียนยังไม่คล่อง ให้ครูใช้วิธีสัมภาษณ์นักเรียน หรือให้ผู้ปกครองช่วยกรอกก็ได้ จากนั้นให้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในระเบียบสะสม ถ้าข้อมูลส่วนใดขาดหายไป ครูอาจใช้กลวิธีการรวบรวมข้อมูลอื่นที่เหมาะสมประกอบ เช่น การเยี่ยมบ้าน การทำสังคมมิติ การทดสอบ เป็นต้น

ข้อมูลในระเบียบสะสมนั้น จะมีประโยชน์มากถ้าหากถูกนำไปใช้แต่เนิ่น ๆ ดังนั้นครูควรบันทึกให้สมบูรณ์ ภายในเดือนแรกที่เปิดภาคเรียนและบันทึกเพิ่มเติมทุกครั้งที่ข้อมูลเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญอย่าลืมเสนอสรุปผลการบันทึกระเบียบสะสมให้ผู้บริหารรับทราบด้วย

ระเบียบสะสม จะเป็นไม้กายสิทธิ์ที่ศักดิ์สิทธิ์และมีความขลังยิ่ง ถ้าข้อมูลในนั้นเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ดังนั้นไม่ว่านักเรียนจะเลื่อนชั้นไปอยู่ชั้นใดครูต้องส่งต่อระเบียบสะสมพร้อมสรุปให้กับครูชั้นใหม่ด้วย จะช่วยให้ครูชั้นใหม่รู้จักนักเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ความต่อเนื่องในการบันทึกระเบียบสะสมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้ครูเห็นเส้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้ดี เมื่อใดที่ข้อมูลครูบันทึกแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ครูสามารถมองเห็นและช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทางที่

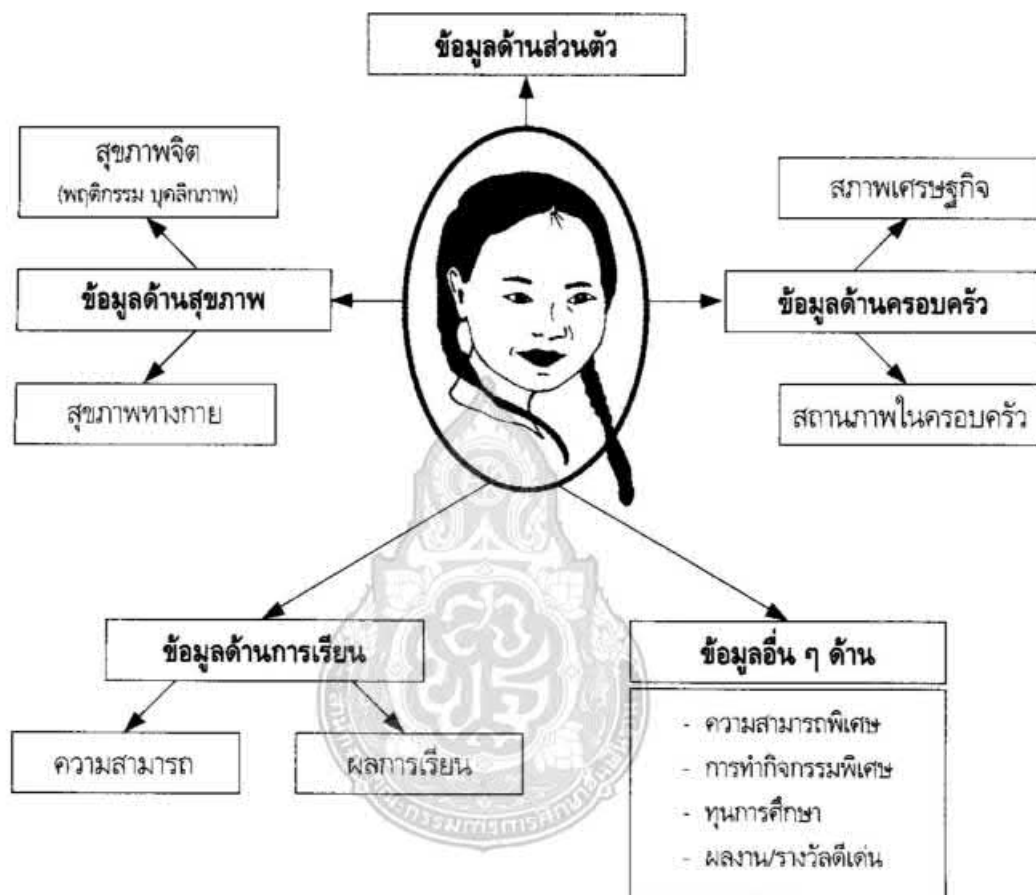
ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่บอกให้ครูทราบข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน... และที่สำคัญมาก...ขอให้ครูเก็บข้อมูลเหล่านั้นเป็นความลับและเก็บไว้ในที่มิดชิด

จะเห็นได้ว่าการจัดทำระเบียบสะสมให้ได้ข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์ต้องอาศัยความร่วมมือกันเอาใจต่อใจประสานกัน ครูกับนักเรียน...กับผู้ปกครอง...กับเพื่อนครูด้วยกัน จึงจะได้ภาพที่ชัดเจนและแท้จริงของนักเรียน

ภาพลักษณ์พิมพ์ใจ

ครูจะรู้จักนักเรียนได้อย่างถ่องแท้ ต้องรู้จักข้อมูลของนักเรียนให้รอบด้าน ข้อมูลที่ควรนำมาบันทึกในระเบียบสะสมควรมีข้อมูลดังนี้

หลากหลายคุณค่า...

สิ่งที่บันทึกในระเบียบสะสม จะเป็นภาพลักษณ์ของนักเรียนที่ทรงคุณค่าต่อครู ช่วยให้ครูมองเห็นนักเรียนอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่อง จุดเด่น จุดด้อย ความต้องการ ความสนใจ สาเหตุ พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหา “ระเบียบสะสม” จะสามารถช่วยครูวิเคราะห์คัดกรองนักเรียน แล้วนำไปสู่การจัดกิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะ กิจกรรมชุมนุม ทุนการศึกษา การให้คำปรึกษา ฯลฯ

นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลใหม่ให้ซ้ำซ้อนและยุ่งยากอีก

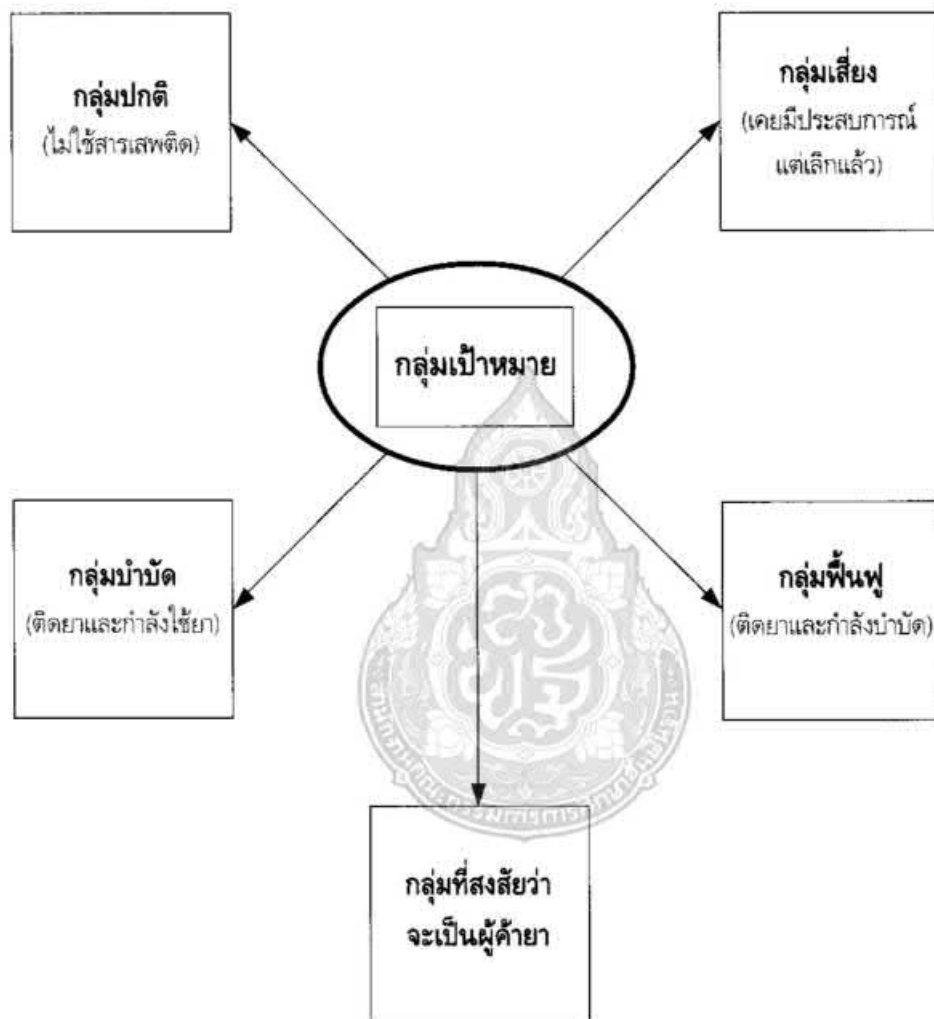
ระเบียบสะสมเสมือนไม้กายสิทธิ์ที่ช่วยให้ครูมองเห็นภาพลักษณ์ทั้งหมดของนักเรียนและสามารถชี้ได้ว่า ครู...จะดูแล ส่งเสริม ปกป้องกัน แกไขนักเรียน อย่างไร...

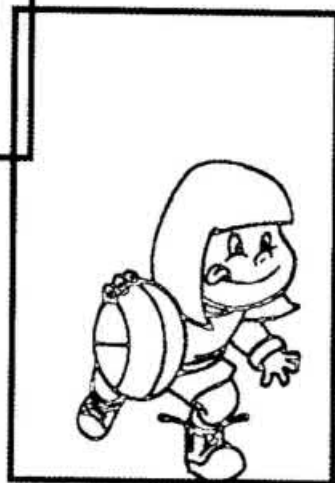
การวิเคราะห์จำแนกนักเรียน

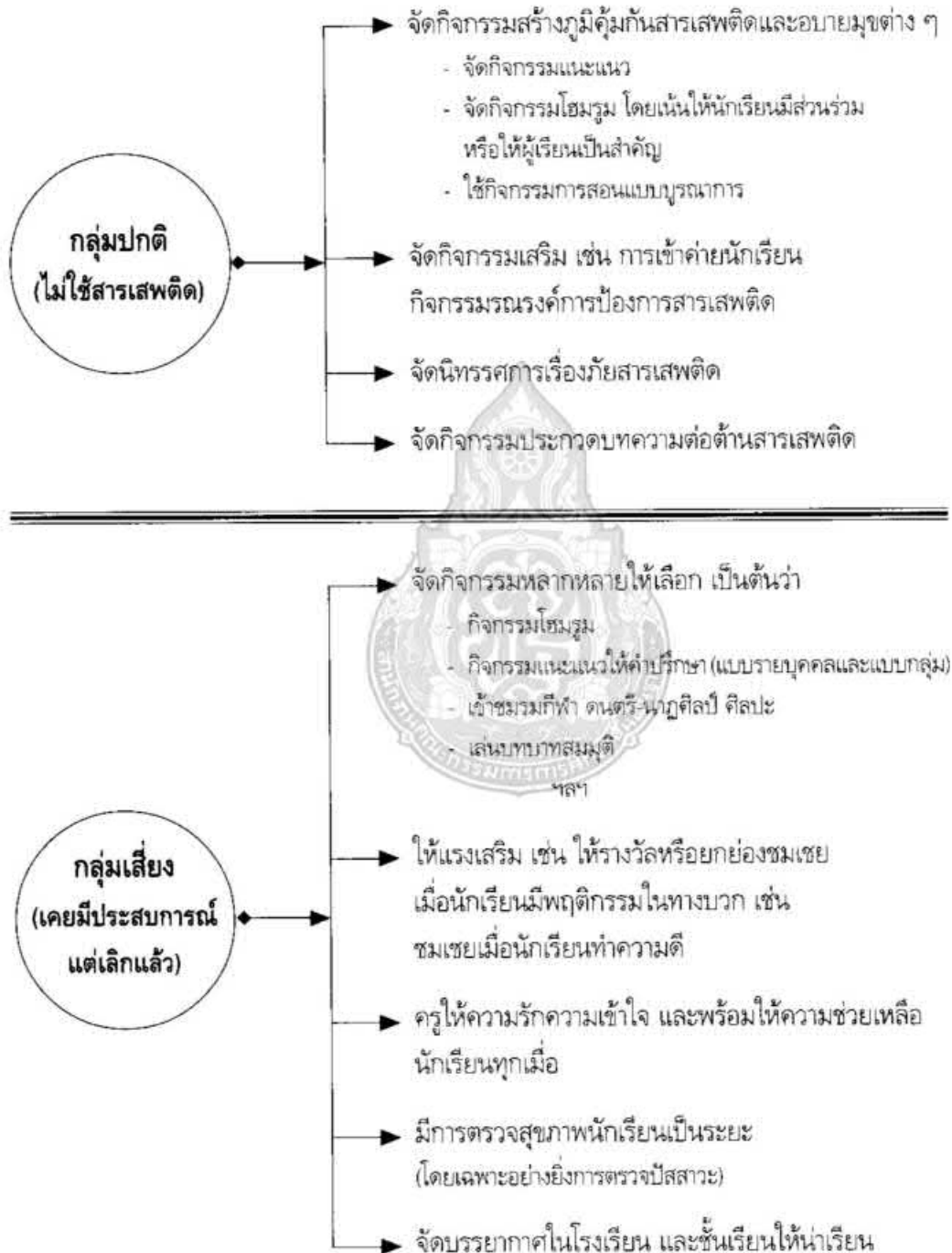
เมื่อได้ข้อมูลจากนักเรียนด้วยวิธีการในข้อที่ 1 แล้วก็นำมาวิเคราะห์เพื่อจำแนกนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายเป็น 5 กลุ่ม ตามแผนภูมิ

จัดกิจกรรมให้เหมาะสม

เมื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แล้ว ครูควรจะจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามลักษณะของแต่ละกลุ่ม

การแยกกลุ่มเพื่อรับการบำบัด

1. กลุ่มบำบัดแบบระดับประคอง

- เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการแก้ปัญหาเพื่อให้แลกเปลี่ยนข้อคิดและข้อเสนอแนะภายในกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดความมั่นใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2. กลุ่มอาชีพบำบัด

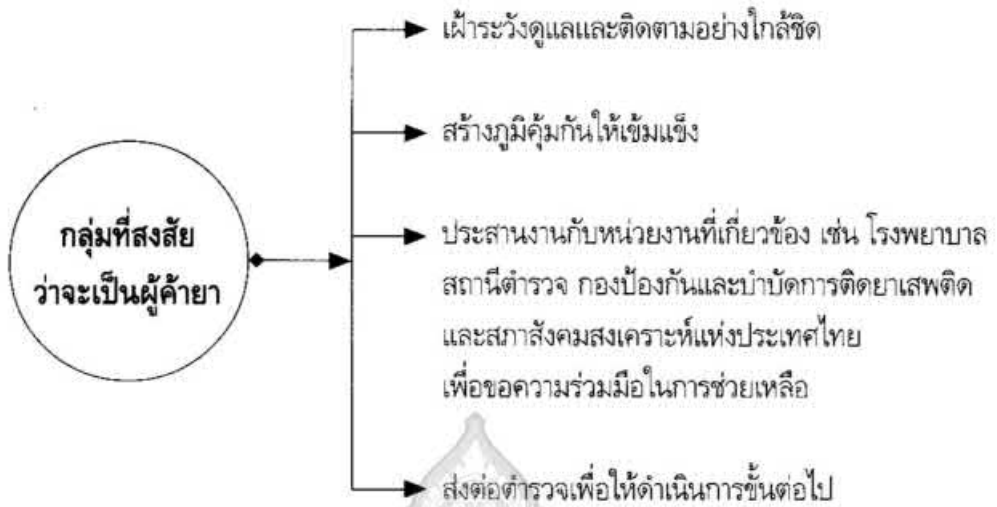
- เป็นการใช้กิจกรรมด้านการสร้างสรรค์งานอาชีพ เช่น งานปั้น งานแกะสลัก หรืองานประดิษฐ์ของใช้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับการบำบัดเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

3. กลุ่มระบายความรู้สึก

- การบำบัดในลักษณะนี้ ผู้เข้ารับการบำบัดจะต้องได้รับแรงเสริมทางบวกจากกลุ่ม โดยให้กิจกรรมการเขียน หรือวาดภาพตามเรื่องราวหรือจินตนาการตนเอง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิก และผู้ทำการบำบัดจะต้องพยายามกระตุ้นผู้เข้ารับการบำบัดเป็นรายบุคคล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

...เมื่อแยกกลุ่มบำบัดตามกลุ่มต่าง ๆ แล้ว ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางบวกพิจารณาส่งต่อผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานอื่นต่อไป...

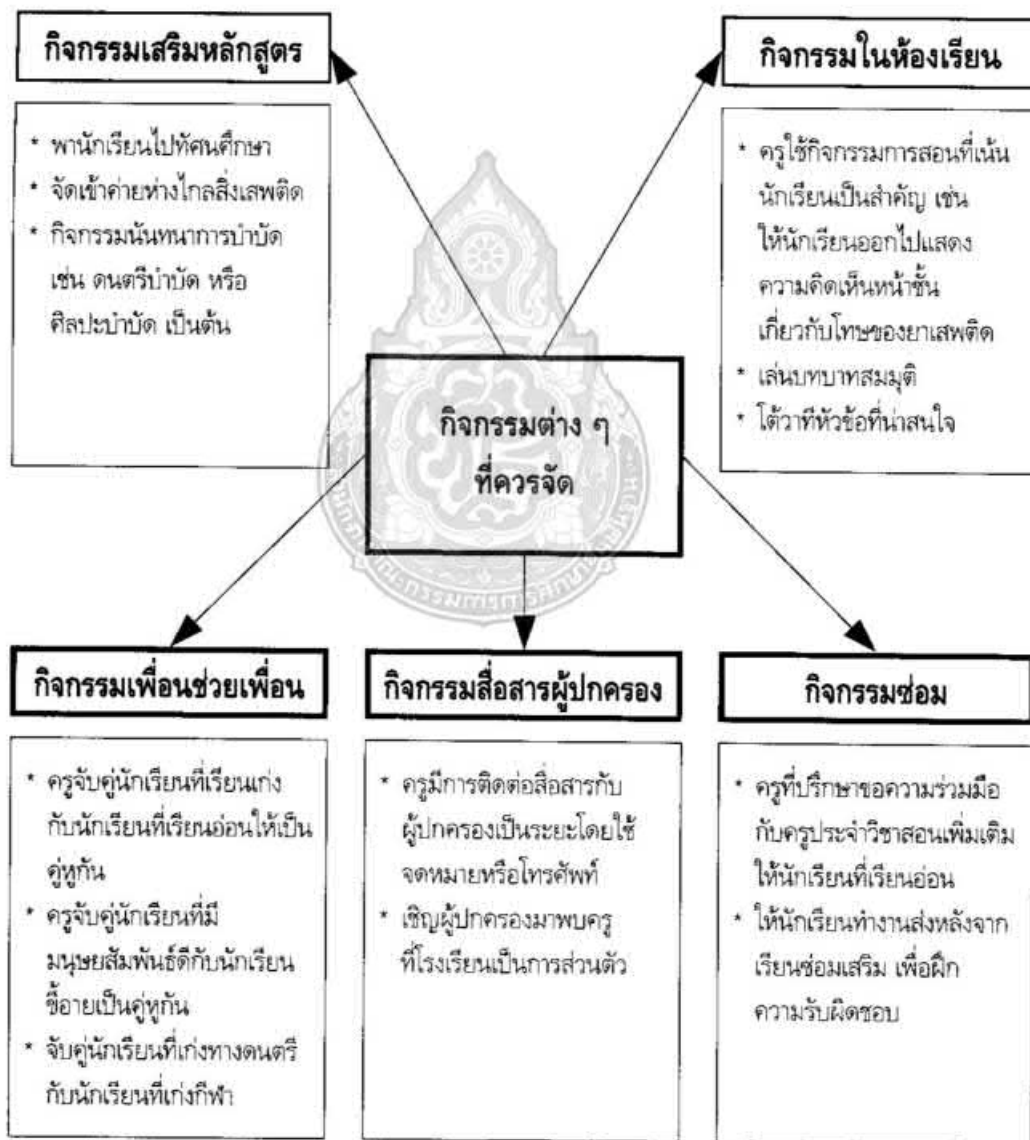

หลากหลายกิจกรรมนำสู่การแก้ปัญหา

กิจกรรมโฮมรูม

- * กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยและเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน
- * ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผน กิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง บุคลิกภาพ การศึกษา อาชีพ ฯลฯ

บ้านหลังที่สอง

“เมื่อฉันมีทุกข์	แล้วใคร	จะทุกข์ด้วย
เมื่อฉันหมดกำลังใจ	แล้วใคร	จะสนใจ
เมื่อฉันสิ้นหวัง	แล้วใคร	จะห่วงใย
ความรัก...ความเห็นใจ	มีบ้างไหม	โปรดแบ่งปัน”

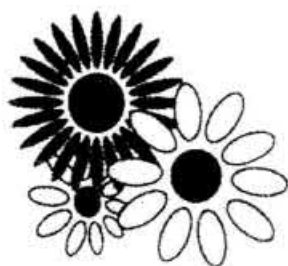
หากเปรียบครูเสมือนพ่อแม่ คนที่สองของนักเรียน โรงเรียนก็ควรจะเป็นบ้านหลังที่สองของนักเรียนเช่นกัน เวลาส่วนใหญ่ของพวกเขาที่อยู่ในบ้านหลังที่สองนี้ ทำอย่างไร บ้านหลังนี้จึงจะมีความอบอุ่น ปลอดภัย และเปี่ยมด้วยความรักเหมือนบ้านหลังแรกหรือเติมสิ่งที่ขาดหายจากบ้านหลังแรกให้กับนักเรียนได้

ในช่วงเวลา 10-20 นาทีของแต่ละวันที่โรงเรียนสามารถสร้างความอบอุ่น ผูกพันให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียนได้ด้วย “กิจกรรมโฮมรูม” ที่มีใช้เป็นเพียงการสำรวจการมาเรียนของนักเรียน หรือการแจ้งข่าวสารให้นักเรียนทราบเท่านั้น กิจกรรมโฮมรูมมีความหมายมากกว่านั้น คือ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนได้มีโอกาสใกล้ชิด ค้นเคยกันและเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นช่วงเวลาที่นักเรียนจะได้ระบายความรู้สึก ขอความช่วยเหลือและเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การศึกษา อาชีพ และอื่น ๆ ที่เขาอยากรู้ ด้วยบรรยากาศที่อบอุ่นและจริงใจจากครู

นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และร่วมมือกันในการแก้ปัญหา กับเพื่อน โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ โดยอาศัยหลักการดังนี้

- * เวลานี้ คือ เวลาที่มีค่าที่สุดของครูและนักเรียน
- * ครูและนักเรียนต้องมีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
- * เป็นการแนะแนวหมู่ และควรจัดการแนะแนวรายบุคคลกับนักเรียนที่มีความต้องการเพิ่มเติมในเวลาอื่นด้วย
- * เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ คิด พูด แสดงออก และระบายความรู้สึกอย่างเต็มที่
- * บันทึกสรุปผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อเป็นร่องรอยและปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

เสมือนบ้านที่ให้โออุ่น ยามทุกข์ท้อ เสมือนพ่อแม่ ที่คอยช่วยเหลือ ยามสับสน ความรักและความจริงใจของครู จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ การรู้จักตนเอง รู้จักจัดการกับชีวิตของตนเองอย่างถูกต้อง เป็นเกราะป้องกันไม่ให้เขาหลงทาง หรือเลือกทางเดินชีวิตที่ผิดพลาด...

การศึกษารายกรณี

“ครูแนะแนวทำได้”

ในห้องพักครูของตอนบ่ายแก่ ๆ วันหนึ่ง หลังจากสัญญาณเลิกเรียนดังขึ้น ครูหน้อย หอบเอกสารออกจากห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยสีหน้าวิตกกังวล

ครูหน้อย : "พี่ดวง พี่ดวง หนูอยากทำการนี้ศึกษาจัง จะศึกษาเด็กสักคน มันเป็นอย่างไรรู้ไหมเด็กคนนี้"

พี่ดวง : "เอาซิหนูจะให้พี่ช่วยอะไรก็บอก"

ครูหน้อย : "ก็หนูทำไม่เป็น ไม่รู้จะเริ่มตรงไหน"

พี่ดวง : "เอ้า เอา นี่ไปศึกษาดู ทำตามขั้นตอนนี้ ไม่ยากเลย มีตัวอย่างให้ดูด้วย"

ครูหน้อย : "ขอบคุณค่ะ"

ตัวอย่างการเขียนรายงานแบบย่อ

ชื่อผู้รับการศึกษา

เด็กชายยุทธ ยอดยิ่ง

สาเหตุที่ศึกษา

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ส่งมาให้ครูแนะแนวช่วยแก้ไข
พฤติกรรมการณ์เรียนที่ไม่เหมาะสม

วัน เวลาที่ศึกษา

1 มิถุนายน ถึง 30 สิงหาคม 2543 รวมเวลา 3 เดือน

ลักษณะของปัญหาที่สำคัญ

ไม่สนใจเรียน ไม่เคยทำงานที่ครูมอบหมาย หนีเรียนบางรายวิชา

ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ

1) ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

1.1 ลักษณะทั่วไป

ชายไทย รูปร่างสูงใหญ่ หัวม ผมสั้นทรงนักเรียนชาย ใบหน้ามีสิ่ว ฟันบนยื่น
เล็กน้อย แต่งกายสะอาด ถูกระเบียบของโรงเรียน

1.2 ประวัติส่วนตัว

เกิดวันที่ 9 มกราคม 2527 อายุ 14 ปี อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชน
ริมคลอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.3 ประวัติครอบครัว

- บิดาอายุ 49 ปี อาชีพขับรถรับจ้างทั่วไป เป็นคนอารมณ์ร้อน เข้มงวดมาก
พูดน้อย

- มารดาอายุ 48 ปี อาชีพรับเหมาส่งเม็ดพลาสติกตามโรงงาน เป็นคนใจเย็น
ตามใจลูก ปกป้องลูก สุขภาพไม่สมบูรณ์ เจ็บป่วยบ่อย ๆ

- บิดามารดาต่างต้องทำงานนอกบ้านเพื่อการหารายได้ให้มากพอกับค่าใช้จ่าย
ในครอบครัว ตลอดทั้งเรื่องการศึกษาของบุตร เมื่อบิดามารดาเลิกจากทำงานนอกบ้านก็จะ
เหนื่อยมาก ต้องการพักผ่อน จึงไม่มีเวลาพูดคุยกับลูกมากนัก เด็กชายยุทธมักออกนอกบ้านเพื่อ
พบปะพูดคุยกับเพื่อนในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นเวลาที่บิดามารดาได้นอนหลับแล้ว

2) ประวัติทางการศึกษา

การศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพอใช้ได้ แต่ไม่ดีนัก (เกรดเฉลี่ยสะสม = 1.89) ชอบเรียนวิชาพลานามัยและวิชาศิลปะ เพราะไม่ต้องใช้ความจำ นอกนั้นไม่ชอบวิชาใด ๆ

3) ประวัติด้านสุขภาพ

เด็กชายยูท สูงประมาณ 163 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 52 กิโลกรัม ซึ่งค่อนข้างท้วม ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรงใด ๆ

4) ประวัติด้านสังคม

เป็นคนขี้น้อย เสียใจ มีอารมณ์ขัน จริงใจ รักและตามใจเพื่อนมาก แต่ไม่ไหวง่าย หายเร็ว ค่อนข้างใจร้อน จากการสังเกตเป็นคนทำงานมีระเบียบ สะอาด และจากการสัมภาษณ์เพื่อน ๆ บอกว่าเป็นคนมีความรับผิดชอบพอสมควร

การวินิจฉัย

จากประวัติต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า

ยูทมีปัญหาการปรับตัวทางการเรียน คือ ไม่สนใจเรียน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายส่งอาจารย์ และหนีเรียนบางรายวิชา ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการแบ่งเวลาให้กับกิจกรรมทางการเรียนไม่ถูกต้อง และขาดการดูแลให้คำแนะนำทางการเรียน หรือที่ปรึกษาทางการเรียน เพราะเมื่อกลับมาถึงบ้าน ยูทจะใช้เวลาทั้งหมดเข้ากลุ่มเพื่อนแถวบ้านที่อยู่อาศัย และจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของยูท โดยเฉพาะแบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์พบว่า ยูทมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด และสาเหตุนี้อาจเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการเรียนของยูทได้

การช่วยเหลือ

1. พบบิดามารดาเพื่อได้รับทราบถึงปัญหาของยูทเพื่อส่งยูทเข้ารับการรักษและให้การดูแลตลอดทั้งให้กำลังใจกับยูทในการบำบัดรักษา
2. ให้คำปรึกษากับยูท โดยมีการวางแผนร่วมกันในเรื่องของการจัดแบ่งเวลาเพื่อการบำบัดรักษาและการมาเรียน ตลอดทั้งส่งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทันกำหนดเวลา และพยายามให้ยูทเกิดความเข้าใจตนเองและความต้องการของตนเองในเรื่องอนาคตทางการเรียน
3. ประชุมชี้แจงกับครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือ ให้โอกาสกับยูทในเรื่องของเวลาเรียน และความอนุเคราะห์ในเรื่องการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย

การติดตามผล

ได้มีการติดตามผลทุกเดือนโดยการ

1. สังเกตพฤติกรรมทางการเรียนของยุทธว่าเกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาขึ้นเพียงใด
2. สัมภาษณ์จากเพื่อน ครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ และผู้ปกครอง
3. ส่งแบบสำรวจพฤติกรรมให้ครูผู้สอนเช็คข้อความตามความเป็นจริง

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผล พบว่ายุทธมีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น คือสามารถส่งงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่เรียนสนใจเรียนมากขึ้นและหยุดพฤติกรรมการหนีเรียนบางรายวิชา ลดการใช้เวลากับเพื่อนนอกบ้านได้ จึงเสนอแนะให้บิดามารดา เพื่อน ครูทุกท่านยอมรับ ให้ความสนใจ ความรัก ความเมตตาต่อยุทธ เพราะพฤติกรรมเหล่านี้ของยุทธเกิดจากการขาดการดูแล การให้คำแนะนำ ตลอดทั้งการให้ความอบอุ่นนั่นเอง บิดา มารดา และครูผู้สอนควรให้ความเมตตา ให้กำลังใจ ให้โอกาสกับยุทธ เพื่อยุทธจะได้มีพฤติกรรมทางการเรียนที่เหมาะสม และหยุดการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดต่อไป

ลงชื่อ นางดวง ผู้ศึกษา

ตำแหน่ง ครูแนะแนว

ตาทีพย์

น้องเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง "น้อง" เป็นเด็กที่น่ารัก เป็นลูกคนสุดท้องของครอบครัว ซึ่งในครอบครัวของน้องมีด้วยกัน 4 คน มีพ่อ แม่ พี่ น้อง พ่อแม่ของน้องมีอาชีพเพาะเห็ดขาย พ่อมีรายได้จุนเจือครอบครัว ผลการเรียนของน้องอยู่ในระดับกลาง น้องชอบเรียนคณิตศาสตร์ เมื่อมีเวลว่างน้องมักจะแวะไปพบกับครูจำ เพื่อจะสอบถามเรียนรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ น้องไม่ชอบวิชาภาษาไทย น้องบอกครูจำว่าไม่ชอบภาษาไทยมาก ๆ ครูจำได้ชี้แจงถึงความสำคัญและความจำเป็นของภาษาไทย ซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กับคณิตศาสตร์ น้องเป็นคนร่าเริง ชอบสนุกสนาน มีเพื่อนมากมาย ชอบเล่นกีฬาในยามว่างกับเพื่อน ๆ น้องเป็นคนเปิดเผย และมักจะเล่าทุกเรื่องให้ครูจำฟัง เช่น น้องโกรธแม่แล้วหนีไปนอนบ้านเพื่อนคราวละ 3-4 วัน แต่หลังจากครูจำได้ให้ข้อมูลที่ชี้แจงแนวปฏิบัติให้น้องได้คิดพิจารณาว่าการกระทำของน้องถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง น้องควรจะทำตัวอย่างไร ในที่สุดน้องก็พบทางออกในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง ครูจำเองได้สังเกตพฤติกรรมน้องที่แปรเปลี่ยนไป และได้ศึกษาน้องเป็นกรณีพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากระเบียนสะสม จากบัตรสุขภาพ จากพ่อ-แม่ จากเพื่อนสนิทของน้อง และจากคณะครูที่สอนน้อง ครูจำเริ่มเห็นแล้วว่าน้องเข้าไปยุ่งกับเพื่อนที่ติดยา ครูจำจึงได้นำตัวเองเข้าไปใกล้ชิดกับน้องมากขึ้น มีวันหนึ่งครูจำพูดกับน้องว่า "น้องครูรักน้องมากนะ มีอะไรที่ครูจะช่วยเหลือน้องได้บ้าง ครูเห็นว่าน้องไม่สนุกสนาน ร่าเริงเหมือนเมื่อก่อน" เท่านั้นเอง น้องร้องไห้ ระบายความอัดอั้นตันใจออกมาหมดเลย เกี่ยวกับปัญหาที่น้องกำลังประสบอยู่น้องได้ถูกเพื่อน ๆ ที่อยู่นอกโรงเรียนและติดยา บังคับให้ไปร่วมแก๊งกับเขา และน้องเกิดความอึดอัด ไม่กล้าปรึกษาใคร ไม่กล้าบอกใคร เพราะเพื่อน ๆ แก๊งนั้นๆ เอาไว้ หลังจากทีน้องได้ระบายความในใจออกมาแล้ว น้องก็โล่งอก ครูจำจึงได้พยายามหาแนวทางในการช่วยเหลือน้องต่อไป

มาเฟียเด็ก

แมน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้มีความคิดปราดเปรื่องเรื่องไฮเทคทุกอย่าง พ่อแม่เป็นพ่อค้ารับซื้อของป่าและข้าวเปลือกที่ต้องยุ่งกับการค้าขายทุกวัน ในคำคืนต้องพักผ่อนหลับใหลด้วยความอ่อนเพลียจากการทำกิจวัตรประจำ แมนจึงชุกชนและนำความฉลาดมาสร้างวีรกรรมอยู่เสมอ

พักรับประทานอาหารกลางวัน แมนได้นำพรรคพวกประมาณ 8-12 คน วิ่งกรูเข้าห้องเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมกับกระโดดขึ้นบนโต๊ะและประกาศว่า "ทุกคนอย่าขยับ หรือหลบหนี ใครอยากปลอดภัยให้จ่ายค่าคุ้มครองให้พี่ชะดี ๆ" ...ภายในห้องที่มีนักเรียนนั่งอ่านหนังสือตามมุมหนังสือและนั่งคุยกันเป็นกลุ่ม ทุกคนเงยบกริบ เสียงประกาศของแมนมาเพียงน้อยดังขึ้นอีกว่า... "น้องจะจ่ายดี ๆ หรือจะจ่ายด้วยน้ำตา" ...พร้อมกับสั่งลูกน้องทุกคน ตรวจค้นกระเป๋า ยึดเงินของน้อง ๆ และยังได้หยิบฉวยขนมของน้อง ๆ ไปนั่งกินในร้านเกมบริเวณหน้าโรงเรียน สั่งเบียร์กระป๋องมาดื่มด้วยความสบายใจ

ความฉลาด กล้าหาญ และความเป็นผู้นำของแมนในครั้งนี้ ครูจึงได้เชิญผู้ปกครองมาหารือกันเพื่อดูแล แนะนำ ตักเตือน ให้กำลังใจในการป้องกันปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นกับแมน ก่อนที่จะบานปลายไปมากกว่านี้

แมนมีความรู้เรื่องการค้าขาย ใช้คอมพิวเตอร์คล่องแคล่ว ซ่อมแซมวิทยุ เทป เครื่องยนต์ กลไกได้ดี ครูจึงมอบหมายงานพิเศษให้แมนเป็นผู้ช่วยครูประจำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนเพื่อนนักเรียน ช่วยเหลืองานโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน และช่วยบำรุงรักษาเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

สภาพแวดล้อมของครอบครัวก็ยิ่งเหมือนเดิม คงเหลือแต่ครูและโรงเรียนเท่านั้นที่จะจูงมือแมนให้เดินข้ามหุบเหวแห่งความหายนะ ด้วยความระมัดระวังและยาวนานกว่าจะมีภูมิคุ้มกัน และโตพอจะดูแลตัวเองได้

พวกเราทุกคนในโรงเรียน ต่างให้กำลังใจให้โอกาสแมนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจ และหวังเสมอว่า พลังรักของครูและพี่ ๆ เพื่อน ๆ จะคุ้มครองแมนให้ปลอดภัยและเป็นสุขอย่างแท้จริง

อ้อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เธอเป็นเด็กที่มีความมั่นใจในตัวเองสูงกว่าเด็กอื่น ๆ ในห้อง บวกกับความรับผิดชอบในหน้าที่ เธอจึงได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าชั้น และเธอก็ทำหน้าที่นี้ ได้ถูกใจครูประจำชั้นเสียด้วยสิ เพราะเธอสามารถปกครองเด็กในห้องได้ดี ไม่มีใครกล้าเสียดัง ลูกจากที่ในเวลาครูไม่อยู่ รวมทั้งเวรประจำวันที่ทุกคนปฏิบัติอย่างเข้มแข็งเมื่อมีอ้อยยินยอม นอกจากเธอจะเป็นตัวแทนครูประจำชั้นแล้ว เธอยังเป็นตัวแทนครูประจำวิชาต่าง ๆ ได้ดีเช่นกัน เธอสามารถบอกงานแทนครูด้วยคำพูดที่ชัดเจนชัดคำ รู้จังหวะ เว้นวรรคตอนได้ชัดเจน ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า เธอคือมือขวาของครูและเป็นขวัญใจครูทุกคน

วันหนึ่งในคาบกิจกรรมแนะแนว ครูให้ทำกิจกรรมง่าย ๆ (สังคมมิติ)

พรุ่งนี้วันเกิดฉัน ฉันจะชวนเพื่อน 3 คน ไปเที่ยวบ้าน

คนนั้นคือ 1. 2. 3.

ครูต้องประหลาดใจมากเมื่อพบว่า เพื่อนทั้ง 39 คนที่เป็นเจ้าของวันเกิด ไม่มีใคร เชิญอ้อย...มันเกิดอะไรขึ้น...ครูแนะแนวนำเรื่องนี้ไปปรึกษาครูประจำชั้น เพื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม... แต่ก็ต้องงงหนักขึ้นไปอีก เมื่อครูประจำชั้นตอบว่า "เด็กมันอึดจกกันเองมั้ง เห็นใคร ๆ ก็รักอ้อย มันเลยอึดจก" แน่หรือ...จริงหรือ...ครูแนะแนวถามตัวเองตลอดเวลาและคิดว่า นี่คือปมที่จะต้อง แก้ให้ได้

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่บอยกำลังวิ่งเล่น ครูแนะแนวก็เรียกบอยเข้ามาพบ แล้วพูดคุยด้วย เรื่องทั่ว ๆ ไปที่วัยรุ่นกำลังสนใจกันอยู่แล้ว วกกลับมาเรื่องอ้อย แอบถามความรู้สึกของบอย และคนอื่น ๆ ที่มีต่ออ้อยโดยไม่ให้บอยรู้ตัว วันนี้ได้ทราบข้อมูลบางอย่างว่า อ้อยเป็นขวัญใจครู แต่ไม่เป็นขวัญใจเพื่อน เพราะอะไร...เขาชอบขอเงินครับ ชูด้วยครับถ้าไม่ให้ เขาจะบอกครูว่า ผมลอกเลขเพื่อน...

ครูแนะแนวแอบถามเพื่อนคนอื่น ๆ อีกหลายคนก็ได้คำตอบลักษณะเดียวกัน

วันศุกร์หลังเลิกเรียน ครูแนะแนวให้อ้อยเอาฟิวเจอร์บอร์ดกลับบ้าน เพื่อทำงานให้ครูหนึ่งอย่าง อ้อยรับปากด้วยท่าทางเต็มใจเช่นเคย แต่เมื่อครูเอ่ยว่า อ้อยต้องหอบของพะรุงพะรังอย่างนี้เดี่ยวครูไปส่งบ้านละกัน ขึ้นรถไปกับครูเลย...อ้อยอีกอึกเล็กน้อย แต่ก็ไม่ปฏิเสธ

ตลอดเวลาที่นั่งรถมาด้วยกัน อ้อยมีท่าทางวิตกกังวล ถามคำตอบคำซึ่งครูก็ไม่เข้าใจ เพราะกลัวเธอจะไม่สบายใจ จนกระทั่งมาถึงบ้านของเธอ เธอเตรียมตัวจะลง พร้อมกับยกมือไหว้ขอบคุณครู แต่ครูดับเครื่องรถแล้วช่วยเธอขนของลงมาที่บ้าน ซึ่งพบว่าไม่มีใครอยู่เลย

จากสภาพของบ้านที่เห็น ทำให้ครูอดแปลกใจมาก เพราะมันขัดกับสภาพของผู้อาศัยบ้านเก่าและทรุดโทรมมาก ข้าวของในบ้านมีอยู่ไม่กี่ชิ้น ขณะที่อ้อยแต่งกายสะอาด เรียบร้อย

วันต่อมาครูแนะแนวย้อนกลับไปเปิดระเบียบสะสมของอ้อย ดูประวัติของอ้อย ข้อมูลในนั้นระบุว่า เธออยู่บ้านกับ พ่อ-แม่ และพี่ชาย แต่วันนั้นวันที่ไปเยี่ยมบ้านครู ไม่พบใครเลยนี่นา...

วันนี้อ้อยนำงานที่ได้รับมอบหมายไปมาส่งด้วยความประณีตเช่นเคย ครูจึงกล่าวชมเชยและชวนพูดคุยด้วยเรื่องราวต่าง ๆ นานา จนได้รายละเอียดว่า พ่อ-แม่ ของอ้อยมีอาชีพรับจ้างก่อสร้าง บางครั้งต้องย้ายไปทำงานตามที่ต่าง ๆ อ้อยอยู่กับพี่ชาย ซึ่งบ่อยครั้งก็ไม่กลับบ้านเพราะไปมั่วยา กับวัยรุ่นข้างบ้าน เมื่อแม่-พ่อมา จะให้เงินอ้อยไว้ใช้ครั้งละ 300-500 บาทต่อสัปดาห์ หรือบางครั้งอาจมากกว่า พี่ชายไม่เคยรับกวนเงินจำนวนนี้ แต่ถึงอย่างนั้นอ้อยก็ไม่ค่อยพอใช้ เพราะบางครั้งต้องซื้ออุปกรณ์การเรียนเพิ่มเติมตามที่ครูสั่ง แล้วอ้อยทำอะไรละ ถ้าไม่พอ...อ้อยเงียบไม่ตอบ...และครูก็ไม่เร่งรัดคำตอบนั้น

วันต่อมาครูเรียกอ้อยมาพูดคุยอีก ด้วยหาที่ที่เป็นมิตรเหมือนทุกครั้ง ครูพูดถึงความดีของอ้อยในด้านต่าง ๆ แถมท้าทายว่า ทางโรงเรียนจะตอบแทนความดีของอ้อยด้วยทุนการศึกษา และให้อ้อยช่วยโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยช่วยเป็นลูกมือแม่ครัว และได้รับประทานอาหารในโรงอาหาร พร้อมกับขอร้องให้อ้อยเลิกข่มขู่เอาเงินเพื่อนอีกต่อไป

...อ้อยตกใจที่ครูรู้เรื่อง

...ครูก็รับปากว่าจะเก็บเรื่องนี้เป็นความลับ และจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อ ๆ ไป หากอ้อยแก้ไขข้อผิดพลาดของตน

ครูพบปัญหาโดยกิจกรรมสังคมมิติ

ข้อคิดจากเรื่อง

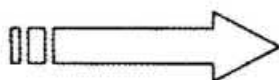
เมื่อพบปัญหาครูแก้ไขปัญหา

- * สัมภาษณ์ โดยสร้างสัมพันธภาพประกอบทุกครั้ง
- * ระเบียบสะสม
- * เยี่ยมบ้าน
- * ให้ความช่วยเหลือด้วยทุนการศึกษา

เรื่องราวของอ้อยยังไม่จบ ครูต้องติดตามโดย

- * ครูต้องสังเกตต่อไปว่า
 - ↓ อ้อยจะเลิกพฤติกรรมข่มขู่ได้หรือไม่
- * ครูต้องให้ความรัก ความใกล้ชิด
 - ↓ เพราะสภาพแวดล้อม (บ้าน/พี่) ของอ้อย ยังไม่น่าไว้วางใจ

ท่าน เป็นแบบนี้หรือเปล่า

หัวใจสี่ชมพู
เอ็นดูหมู่ศิษย์
มีมิตรสัมพันธ์
มั่นคงทางอารมณ์
สุขุม รอบคอบ
ชอบฟังเหตุผล
เข้าใจปัญหา
พัฒนาแก้ไข

นี่แหละ ครูแบบเรา

1 นาที มีสาระ

ถ้าพบว่ามีลักษณะใกล้เคียงล่ะก็ เขาคือ
คนที่ครูจะต้องสนใจเป็นพิเศษแล้วล่ะค่ะ
ลองหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ ล่ะค่ะ

ระเบียบสะสม

สอบถามจากเพื่อน

สัมภาษณ์โดยตรง

เยี่ยมบ้าน

อื่น ๆ

เร็ว ๆ นะ จะได้ไม่สายเกินไป

ลองดูซิ เด็กของเราเป็นแบบนี้หรือไม่

- ไม่สนใจตนเอง
- สุขภาพทรุดโทรม
- ริมฝีปากแห้ง ตาโรย ขอบตาเขียว
- น้ำมูกไหล เหงื่อออกมากผิดปกติ
- สนใจการเรียนรู้ลดลง
- หวานอ่อนบอย ๆ
- เบื่ออาหาร
- อยู่ไม่สุข
- หงุดหงิดง่าย
- หวาดระแวง
- ไม่กล้าสบสายตา
- เก็บตัว
- คิดซ้ำ
- เกียจคร้าน
- ขาดความรับผิดชอบ
- ปวดท้อง

ปลายปี 2540 ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ได้คิดจะจัดทำห้องแนะแนวให้ดูดี มีมาตรฐาน จึงได้ใช้เวลาในช่วงเลิกเรียนจัดทำ เด็กชายสันติได้อาสาช่วยงานและกลับบ้านพร้อมครูทุกวัน สันติยิ้มง่าย อารมณ์ดี แต่งกายสะอาด พูดคุยเก่ง มาเรียนสม่ำเสมอ ขยันส่งงานการบ้านที่มอบหมาย แต่พอหลังจากปีใหม่ 2541 ผ่านไปได้สัก 1 สัปดาห์ รู้สึกว่าสันติเปลี่ยนไป ไม่มาพูดคุยกับครู เหมือนเดิม นั่งเรียนจะหลับตาครูป่อยครั้ง เลิกเรียนชวนกลับบ้านพร้อมกัน สันติปฏิเสธ เสื้อผ้าสันติ เริ่มไม่สะอาดอย่างที่เคยเป็น

ดิฉันคิดว่าถ้าสอบถาม สันติอาจจะให้ข้อมูลไม่ละเอียดนัก เพราะสันติไม่ช่างพูดเหมือนเคย จึงเรียกสันติมาพบหลังเลิกเรียนวันหนึ่ง และบอกกับสันติว่า “ช่วยวาดรูปให้ครู 1 รูป ในกระดาษ A4 นี้ โดยให้ม้าน คน ต้นไม้ นอกจากนั้นหนูต้องการจะวาดอะไรก็ตามใจ” สันติวาดภาพบ้าน คน ต้นไม้ ตามที่ครูบอก แต่มีข้อสังเกต คือ รูปคนที่สันติวาดมีขนาดเล็กมาก จำนวน 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน และในภาพผู้หญิง สันติวาดด้วยเส้นดินสอทึดหนักและแรเงามืด ดวงตาตุนากแล้ว ซึ่งแตกต่างจากภาพผู้ชาย ดิฉันจึงสอบถาม พูดคุยให้สันติอธิบายถึงภาพนั้น สันติบอกว่า ผู้ชาย คือ ตัวเขาและพี่ชายกำลังช่วยกันรดน้ำต้นไม้ แต่ไม่พูดถึงภาพผู้หญิง ครูสอบถามว่าใคร สันติอีกอึก ไม่อยากพูด หลบตา ครูจึงถามว่า “นี่ใช่ภาพคุณแม่ไหม?” สันติบอก “ไม่ใช่” “หนูมีพี่ชายกี่คน?” สันติ “ไม่มีครับ” คนนี้เป็นคนที่พิเศษนะ ulye สงสัยจะเป็นศิษย์สะใภ้ของครูแน่ ulye สันติยิ้มแต่ดูเศร้า ulye พร้อมก้มหน้า ดิฉันจึงชวนพูดคุยเรื่องอื่นทั่ว ulye ไป ลักครู่หนึ่งจึงกลับมาถามอีกถึงรูปผู้หญิงคนนั้น สันติก้มหน้าและพูดว่า “เป็นพี่ข้างบ้านที่ชักชวนให้เขาลองเสพยาบ้ามาได้ประมาณ 2 เดือนแล้ว ตอนนีรู้สึกเพลีย ง่วง เรียนไม่รู้เรื่อง พ่อกับแม่ก็บ่นว่าผมซี้เกียจเอาแต่นอน”

ดิฉันถามว่า “แล้วคิดจะทำอย่างไรต่อไป?” สันติบอก “ไม่ทราบครับ รู้แต่ว่ากลัวพ่อแม่ และครูจับได้ พยายามหลบพี่คนนั้นแล้ว เขาก็มาเคาะประตูเรียก เพราะบางวันพ่อแม่ไปทำงานเข้ากะ ในเวลากลางคืน ไม่มีใครอยู่บ้าน เขาก็จะมาเรียก ผมกลัวไปหมดครับ” ดิฉันตอบว่า “หนูไม่ต้องกลัวอะไรแล้วตอนนี้ หนูมีครูที่รักและจริงใจ ครูสัญญาว่าครูจะช่วยและปกป้องหนูอย่างเต็มความสามารถ แต่ครูคิดว่าเหตุการณ์เช่นนี้เราไม่น่าจะปิดบังพ่อกับแม่นะ พ่อแม่ทุกคนรักลูกและพร้อมที่จะช่วยเหลือลูกอยู่แล้ว เราไปปรึกษาพ่อกับแม่ด้วยดีไหม?” “...ครับ แล้วแต่ครูครับ...”

ดิฉันจึงไปเยี่ยมบ้านสันติ พูดคุยในรายละเอียดต่าง ๆ ที่รับทราบมา สายตาพ่อแม่สันติ มีความกังวลมาก มีเพียงประโยคเดียวที่พ่อแม่พูดออกมาได้ในขณะนั้น

“ครูจะไล่สันติออกจากโรงเรียนไหมครับ”

ดิฉันจึงอธิบาย ทำความเข้าใจถึงนโยบายของทางโรงเรียนว่า นักเรียนที่ติดสารเสพติด คือผู้ป่วย เราจึงต้องส่งไปบำบัดรักษาตามกระบวนการ โดยไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพของนักเรียนแต่อย่างใด และข้อมูลต่าง ๆ จะเป็นความลับ

“ครูครับ พาลูกผมไปรักษาหน่อยได้ไหม? พวกผมผลงานไม่ได้หรอกครับ นายจ้างหาทางเอาคนงานออกทุกวันเลยครับ ผมฝากครูด้วยครับ ผมจะหาเงินไว้สำหรับค่าใช้จ่ายเองครับ”

สิ่งที่ดิฉันทำได้ดีที่สุด在那个时候นั้น คือ การตอบสนอง และนัดวันกับสันติเพื่อจะไปโรงพยาบาลรัฐรักษารักษา พอถึงวันนัด สันติมาเย็นคอยที่รถพร้อมเพื่อนอีก 3 คน คือ ส้ม ญัฐ และรัตน์ ดิฉันนั่ง ๆ และถามว่า “ไปทำไมตั้งหลายคน เสียเวลาเรียนเปล่า ๆ” ส้มตอบว่า “ขอผมไปด้วยครับ สันติเล่าให้พวกผมฟัง ผมกับเพื่อนขอไปรักษาด้วยครับ” ดิฉันตื่นเต้นใจที่เด็กไว้วางใจดิฉันและรู้สึกสงสารที่พวกเขาเก็บความทุกข์ทรมานอยู่เพียงลำพัง และเราก็ขับรถมาโรงพยาบาลกัน ในขณะขับรถ ดิฉันครุ่นคิดมาตลอดทางว่ายังมีนักเรียนของเราอีกบ้างไหมนะ ที่อยู่ในสภาพเช่นนี้? แล้วดิฉันจะหาพวกเขาพบได้อย่างไร

ดิฉันนึกขอบคุณเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์บุคลิกภาพที่ชื่อว่า K-H-T-P (Kinetic-House-Tree-Person Drawing) ใช้ได้ผลทันใจ ใช้กับ 1 คน แถมมาอีก 3 คน ชื่อ 1 แถม 3 กำไรเกินคุ้มค่ะ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 สันติมาเยี่ยมครูที่โรงเรียนและบอกว่าเปิดกิจการอาหารตามสั่งที่โรงงานผลิตอาหารไก่

ส้ม เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

รัตน์ ย้ายกลับต่างจังหวัดกับผู้ปกครอง

ญัฐ หายไปจากที่อยู่อาศัย โดยไม่มีใครทราบข่าวของญัฐเลย

ท่านผู้อ่านคงต้องการจะทราบเทคนิคนี้แน่ ๆ ฝากมาให้นำไปใช้ดูนะคะ ได้ผลอย่างไร มาเล่าสู่กันฟังบ้าง

K-H-T-P Drawing (Kinetic-House-Tree-Person Drawing)

อุปกรณ์ + คำสั่ง

ดินสอ HB หรือ 2 B/กระดาษ A4 วางในตำแหน่งแนวนอน

คำสั่ง

“วาดรูปบ้าน 1 หลัง ต้นไม้ 1 ต้น และรูปคน 1 คน บนกระดาษแผ่นนี้
พยายามวาดรูปคนทั้งคน ไม่วาดรูปการ์ตูน และคน ๆ นั้นกำลังทำอะไร”

การแปลผล (เส้นที่วาด)

เส้นเหยียดตรง ——— หมายถึง ไม่ยืดหยุ่นหรือก้าวร้าว

เปลี่ยนทิศทางเส้นไปมา $\longleftrightarrow$ รู้สึกไม่ปลอดภัย

เส้นที่วาดแนวตั้ง $\downarrow$ แน่วแน่ บึกบึน

เส้นที่วาดกลมกลืน ดูสบายตา คือ บุคลิกภาพมั่นคง

วาดเส้นแนวขวางตลอด $\diagup$ ปกป้องตนเอง รู้สึกกลัว ไม่มีพลัง ขาดความเชื่อมั่น

การระบายภาพ

ระบายภาพมาก แรงมาก หมายถึง มีความวิตกกังวล

ขนาดของภาพ

วาดภาพขนาดใหญ่มาก

- คิดการทำให้ใหญ่โต รู้สึกขาด
- รู้สึกมีปมด้อย หลีกหนี ขี้อาย

การวางภาพ

- วาดภาพไว้ด้านบนของกระดาษ หมายถึง พยายามต่อสู้ให้ได้มาถึงสิ่งที่ประสงค์/มองโลกในแง่ดี
- วาดภาพด้านล่าง ๆ ของกระดาษ หมายถึง รู้สึกไม่ปลอดภัย เก็บกด ยอมแพ้

การแปลผลจากภาพต้นไม้

- วาดต้นไม้มีผลหล่นจากต้น แสดงถึง ผู้วาดมีความรู้สึกว่าคุณทำลาย (ชื่อเสียง/เกียรติยศ/ความสง่างาม)
- วาดลำต้น แคบ-เล็ก แสดงถึง ขาดพลัง
- วาดต้นไม้มีแต่กิ่งก้าน แสดงถึง การจาก การตาย
- วาดต้นไม้ตาย มีรูโหว่ดำทึบ แสดงถึง การถดถอย การเกิดวิกฤต ควรระวังในเรื่องการตัดสินใจ

การจัดงาน

ถ้าวาดภาพมากกว่า 2 สิ่ง หรือทั้ง 3 สิ่ง คือ บ้าน/คน/ต้นไม้ติดกัน แสดงถึง มีชีวิตยุ่งยากไม่ราบรื่น

การแปลผลจากภาพคน

- ถ้าวาดคนตัวเล็ก แสดงว่า รู้สึกมีปมด้อย
- ถ้าวาดภาพคนระบายดำทึบ มีความน่ากลัว แสดงถึง ปัญหาวิกฤต/อันตราย

ควรใช้ควบคู่กับ

เครื่องมืออื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลแม่นยำมากที่สุด อันจะเป็นการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอทางสายใหม่ ให้ผมเถอะ

แสงไฟริบหรี่ใกล้จะดับเปรียบได้กับอนาคตของเด็กชายรุ่นหนุ่มตัวดำ ๆ คนหนึ่ง ร่างกายสูง ดำคล้ำ บวกกับความผิดปกติของร่างกาย จนเพื่อน ๆ ตั้งฉายาว่า ไ้บี้ เพราะปัญหาจากการพูดไม่ชัดนั่นเอง (พิการทางเพดาน) เขามาคนเดียว เนื้อตัวมอมแมม แต่งชุดนักเรียนเก่า ๆ มาพบผู้อำนวยการ เขาแจ้งความประสงค์ขอเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการพูดคุยซักถาม ได้ความว่า “ผมถูกไล่ออกจากโรงเรียนเดิมครับ ด้วยสาเหตุผมเล่นยาบ้า ดมกาว ขาดเรียนบ่อย ครูเขาเตือนผม ให้ผมเลิก ผมก็เลิกไม่ได้สักที ครูเขาเลยไล่ผมออกครับ” น้ำเสียงและท่าทางดูเหมือนเขาลำบากใจ...ผู้อำนวยการรู้สึกด้วยคำถามต่อไป เขาจึงเล่าให้ฟังว่า “ผมอาศัยอยู่กับป้า บ้านอยู่ใกล้โรงเรียนนี้ครับ” เขาตอบโดยสับสนตาผู้อำนวยการอย่างวิงวอนและกล่าวต้อด้วยน้ำเสียงที่เหือดหายเป็นช่วง ๆ น้ำตาคลอเบ้า “ขอโอกาสผมด้วยครับ ผมอยากเลิก...ผมอยากเป็นคนดี ผมอยากมีอนาคต ผมไม่มีพ่อแม่ ผมอาศัยคนโน้นบ้าง คนนี้บ้าง ครูครับ ช่วยผมด้วย”

วันรุ่งขึ้น “บี้” ได้เข้าเรียน ณ โรงเรียนแห่งนั้นตามที่ปรารถนา

“บี้” ดุขยันขันแข็ง ช่วยเหลือภารกิจต่าง ๆ จะแบก จะหาม จะขุด ใช้แรงงานในการพัฒนาโรงเรียน บี้เป็นกำลังสำคัญ ส่วนด้านการเรียนคร่อมืดมนและหนักใจมาก เพราะบี้เหมือนเป็นอัมพาตช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

จากเหตุการณ์ที่ “บี้” เล่าให้ผู้อำนวยการฟัง ท่านผู้อำนวยการได้เก็บข้อมูลเป็นความลับตลอดมา แต่เฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมให้ความดูแลใกล้ชิด “บี้” มักใช้เวลาว่างมาพูดคุย ปรึกษาปัญหากับผู้อำนวยการเสมอ ๆ เกี่ยวกับปัญหาความทรนในการอยากยา “เลี่ยนยา” ผมได้ทำตามที่ท่านผู้อำนวยการแนะนำครับ ตอนแรก ๆ แทบทนไม่ได้ ผมนึกถึงคำพูดผู้อำนวยการว่า “ชีวิตเป็นของผม ค่าของชีวิตอยู่ที่ผม จะตกต่ำหรือสูงส่งก็เพราะผมคนเดียว” แล้ววันหนึ่งเป็นวันที่ “บี้” ยิ้มอย่างภาคภูมิใจ เข้ามากราบเท้าผู้อำนวยการพร้อมกล่าวว่า “ผมจะไม่ลืมนพระคุณครู ผมชนะแล้วครับ ผมเลิกมันได้อย่างเด็ดขาด ผมจบ ม.3 แล้วครับ” น้ำเสียงแสดงความดีใจ

“ครูครับ ทำไมครูไม่บอกครูคนอื่น ๆ นักเรียนคนอื่น ๆ ว่าผมติดยาละครับ ครูทุกคนดีกับผม รักผม ช่วยผม ทั้ง ๆ ที่ครูที่โรงเรียนเดิมว่าผมโง่ ผมไอ้ขี้ยา แต่ที่นี่ ผมได้รับความรัก ความอบอุ่นจากครูและเพื่อน ๆ”

ครูดีทวนาหลอง

"การแก้ปัญหาของโรงเรียนทุกปัญหาทุกเหตุการณ์ มีได้อยู่ในมือผู้บริหารเพียงคนเดียว แต่ทุกปัญหาทุกเหตุการณ์ในโรงเรียน ถ้าครูทุกคนช่วยกัน แต่ผู้บริหารไม่เล่นด้วยเพียงคนเดียว ทุก ๆ อย่างก็พังเหมือนกัน"

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาที่ละเอียดอ่อน ปัญหาที่กระทบด้านจิตใจของนักเรียนยังต้องบริหารด้วยความรัก ความเข้าใจเป็นรากฐาน

โรงเรียนบ้านนาหลวง เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานที่ต้องการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นหลักใหญ่ การแก้ปัญหาในหมู่บ้านนี้ต้องละเอียดอ่อน เข้าอกเข้าใจชุมชน การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะพัฒนาโรงเรียนในชุมชนที่มีปัญหาเช่นนี้ ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่ว่า จะทางตรงหรือทางอ้อม และต้องทำให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความรักในโรงเรียน ชุมชน เช่นเดียวกัน ดังนั้นชุมชนและครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีความเชื่อว่า ผู้บริหารมีความสามารถ ความจริงใจ ความตั้งใจ ความรัก ที่จะช่วยเหลือลูกศิษย์และชุมชนแท้จริง และผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นว่า เขาสามารถเชื่อเราได้จริง ๆ

ข้าพเจ้ามีกรณีตัวอย่างอยู่หนึ่งตัวอย่าง คือ มีครอบครัวครอบครัวหนึ่ง พ่อและแม่ติดยาเสพติด ครอบครัวนี้มีลูก 5 คน ทั้ง 5 คนเป็นนักเรียนในโรงเรียนนี้ สามคนแรกเป็นชาย คนที่สี่เป็นหญิง และคนสุดท้ายเป็นชาย คนโตเป็นกำลังสำคัญในบ้าน แม่หาเงินได้โดยการรับจ้าง จะนำเงินไปซื้อยาเสพติดหมด พ่อและลูกชายคนโตช่วยกันทำงาน ส่วนหนึ่งที่ได้เงินมาแบ่งให้ซื้อข้าวสาร ส่วนกับข้าวไม่ต้องพูดถึง ส่วนที่เหลือพ่อจะนำไปซื้อยาเสพติดจนหมด คนโตเรียนหนังสือบ้าง ช่วยพ่อทำงานบ้าง วันหนึ่งพ่อไม่สบายก็ไม่มีเงินซื้อข้าวสารกินกันทั้งบ้าน พี่ชายคนโตไม่มาโรงเรียนหลายวัน ข้าพเจ้าจึงให้ครูประจำชั้นไปดู ปรากฏว่าต้องทำงานคนเดียวเลี้ยงทั้งครอบครัว ข้าพเจ้าจึงให้เงินไปซื้อข้าวสาร และข้าพเจ้าก็อธิบาย ทำความเข้าใจกับพ่อแม่ของเด็ก ๆ ให้เลิกเสพยา เป็นอย่างนี้หลายครั้งหลายหน ข้าพเจ้าจึงนำลูกชายอีก 2 คนมาไว้ที่หอพัก เพราะเด็กสองคนนั้นเริ่มโตเป็นวัยรุ่น จึงอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดยา ช่วงนั้นข้าพเจ้าก็จะไปเยี่ยมและพูดเรื่อย ๆ ว่าให้เลิกยา ถ้าเขาทั้งสองอยากให้ลูกกลับไปอยู่กับเขาต้องเลิกยาให้ได้ ลูกผู้หญิงยังเลิกอยู่ ส่วนลูกคนสุดท้ายยังกินนมแม่ (แม่ซึ่งติดยาเสพติดเฮโรอีน) เขายังไม่ทราบ แต่เราทราบว่ามันน่าจะมีสารพวกนี้ตกค้างอยู่เพราะเด็กจะอยู่กับพ่อแม่ไม่ได้เลยร้องตลอด เราจึงใช้วิธีค่อย ๆ พากโดยกลางวันให้น้ำเด็กมาไว้ที่โรงเรียน ถึงเวลาที่เขาคงต้องดื่มนม เราจะเอานมโรงเรียนให้เด็กดื่ม นมรสหวานเด็กก็ชอบ แรก ๆ ดื่มนมเสร็จก็ร้องหาแม่ (เด็กอายุ 3 ขวบแล้ว) เด็กรับประทานอาหารกลางวันกับเราและนมวันละ 3 กล่อง (ใช้โควตาเด็กขาดเรียน) ทำอย่างนี้ได้ประมาณ 2 เดือน เด็กค่อย ๆ ห่างการร้องหาแม่ จนเลิกร้องในที่สุด วันหนึ่งพ่อกับแม่จูงลูกอีก 2 คน (ยกเว้นคนโตซึ่งออกโรงเรียนและหาเงินเลี้ยงตนเองได้แล้ว) มาให้ที่โรงเรียนแล้วบอกว่า ทั้งสองจะไปเลิกยาที่ตัวจังหวัดตามโครงการของท่านกำหนดกับสาธารณสุข

ร่วมกัน ข้าพเจ้ารับไว้ด้วยความยินดี แต่ก็อดวิตกเล็กน้อย ไม่ได้ว่า จะเลิกได้ก็วัน (เขาเลิกหลายครั้งแล้ว แต่ไม่สำเร็จสักครั้ง) แล้ววันหนึ่งเขากลับมารับลูก บัดนี้เขาทั้งสองเลิกยา เด็ก ๆ มีข้าวกิน มาโรงเรียนทุกวัน ส่วนลูกชายสองคนที่กำลังเป็นวัยรุ่น ข้าพเจ้าก็ยังไม่ให้กลับบ้าน เพราะเกรงว่าจะไปเห็นสภาพนอกโรงเรียน รอนจนกว่าภูมิชีวิต ภูมิจิตใจเขาแข็งแกร่งพอที่จะออกไปสู่โลกข้างนอก ข้าพเจ้าและครูที่โรงเรียนจะช่วยเหลือและดูแลเด็กและผู้ปกครองอย่างนี้ และทุกครอบครัวที่มีปัญหา และชุมชนก็เชื่อว่าเรารักเขาจริง ต้องการให้เขาดีขึ้นจริง ก็จะเชื่อเรา

อีกวิธีหนึ่งที่โรงเรียนใช้อยู่ คือ “โครงการลูกเดือนพ่อแม่” ให้เลิกค้าเลิกเสพ ลูกคือสิ่งที่พ่อแม่รักที่สุด ดังนั้นเราจึงใช้สื่อนี้เข้าไปหาชุมชน หลายครอบครัวเลิกเพราะคำอดอ่อนของลูก และยังมีอีกหลายครอบครัวที่ยังเลิกไม่ได้

นอกจากนี้เรายังมี “โครงการเยี่ยมบ้าน” พังดูอาจเป็นทางการแต่การปฏิบัติของเรา คือเราจะแยกย้ายกันเข้าไปในหมู่บ้าน เด็กใครก็เข้าบ้านเด็กของคนนั้น ชื่อของติดไม้ติดมือไปรับประทานอาหารด้วยกันทุกเย็น จนเขาไว้น้ำใจเชื่อใจ ไว้วางใจและรักเรา เกรงใจเรา เราก็จะเริ่มปฏิบัติการจิตวิทยาใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการพูด เป็นปี ๆ กว่าที่จะเลิกได้สักหลังหนึ่ง เราก็ภาคภูมิใจ ถือเป็นความสำเร็จ

สิ่งเหล่านี้ ทั้งผู้บริหารและครูต้องร่วมด้วยช่วยกัน ร่วมมือร่วมใจในการคิดยุทธวิธีต่าง ๆ ถึงชุมชนนี้ยาเสพติดยังไม่อาจหมดไป แต่เราเชื่อว่า ถ้าเรายังมั่นคงและเต็มใจที่จะอยู่เคียงข้างเขา และช่วยเขาอย่างเต็มศักยภาพของเรา ต้องมีวันหนึ่งที่ครูประถมเราต้องชนะ

ครูประถมเป็นครูที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และเป็นผู้ที่วางรากฐานชีวิต ความเชื่อของเด็ก ก่อนใครอื่น เราสามารถช่วยกันปลูกฝังความกลัวของภัยยาเสพติดให้กับเด็กได้

ขอที่ผมเปิดใจ

5 มกราคม...

ครู : “ยุทธ ยุทธ เป็นไงลูก ปีใหม่ไปเที่ยวมาสนุกไหม ใกล้จบ ม.3 แล้วซิ คิดหรือยังจะเรียนต่อที่ไหน”

ยุทธ : “...เงียบ...” ไม่มีคำตอบ สีหน้าราบเรียบ

ครู : “ไม่สบายหรือ มีอะไรหรือเปล่าลูก”

ยุทธ : “ไม่มีอะไรหรอกครับ” พูดเพียงเท่านั้น แล้วก็รีบเดินจากครูไป

สองสัปดาห์ต่อมา ครูได้ข่าวของยุทธในทางที่ไม่ดีนัก ยุทธขาดเรียนบ่อย จนครูเริ่มแน่ใจว่า ยุทธต้องมีปัญหาอะไรสักอย่าง ทำอย่างไรดีนะ จึงจะให้เด็กเล่าปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเอง **อึดชีวประวัติ** ใจ ครูคิดในใจ

วันรุ่งขึ้น ครูได้เข้าไปพบเด็กชั้น ม.3 ห้องที่ยุทธเรียนอยู่ แล้วพูดชักจูงให้นักเรียนเขียนเล่าประวัติของตนเองทุกคน เพื่อเป็นอนุสรณ์ประจำรุ่นสำหรับครูคนเดียว เอาไว้อ่านยามที่ครูคิดถึงนักเรียน โดยมีเรื่องราวของตนเองในวัยเด็ก ชีวิตปัจจุบัน และอนาคต โดยให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้านแล้วนำมาส่งครูในวันพรุ่งนี้

เมื่อหัวหน้านำรวบรวมอึดชีวประวัติมาส่ง คนแรกที่ครูดึงออกมาอ่าน คือ ของยุทธ...
ยุทธเล่าว่า...

อัตชีวประวัติ

วัยเด็กที่ผ่านมา

ผมเกิดที่จังหวัดพิษณุโลก อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 30 กว่ากิโล อยู่กับแม่ พี่ พ่อยังไม่กลับจากต่างประเทศ แม่รักผมมาก อยากได้อะไร แม่ตามใจทุกอย่าง ผมอ้วนเก่ง ผมขี้สงสัยใครว่าอะไรนิดหน่อย ผมแอบไปร้องไห้คนเดียว ผมไม่ชอบเรียนเท่าไรหรอก เพราะผมอ่านหนังสือไม่ค่อยออก กลัวเพื่อนจะหัวเราะ ผมชอบไปไร่ไปนา ช่วยอาไถนา ขับรถอีแต่นก็คล้าย ๆ ปีกอ๊อฟนี่แหละ

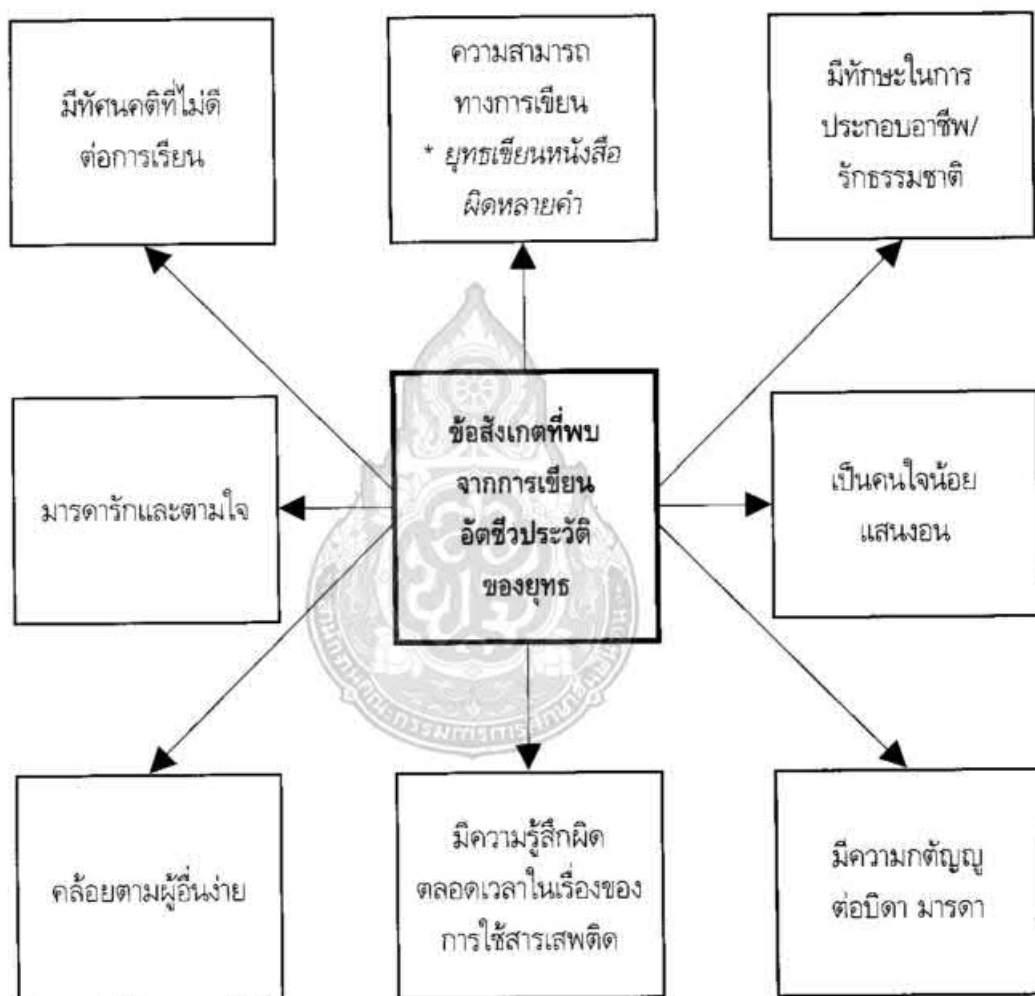
ชีวิตตอนปัจจุบัน

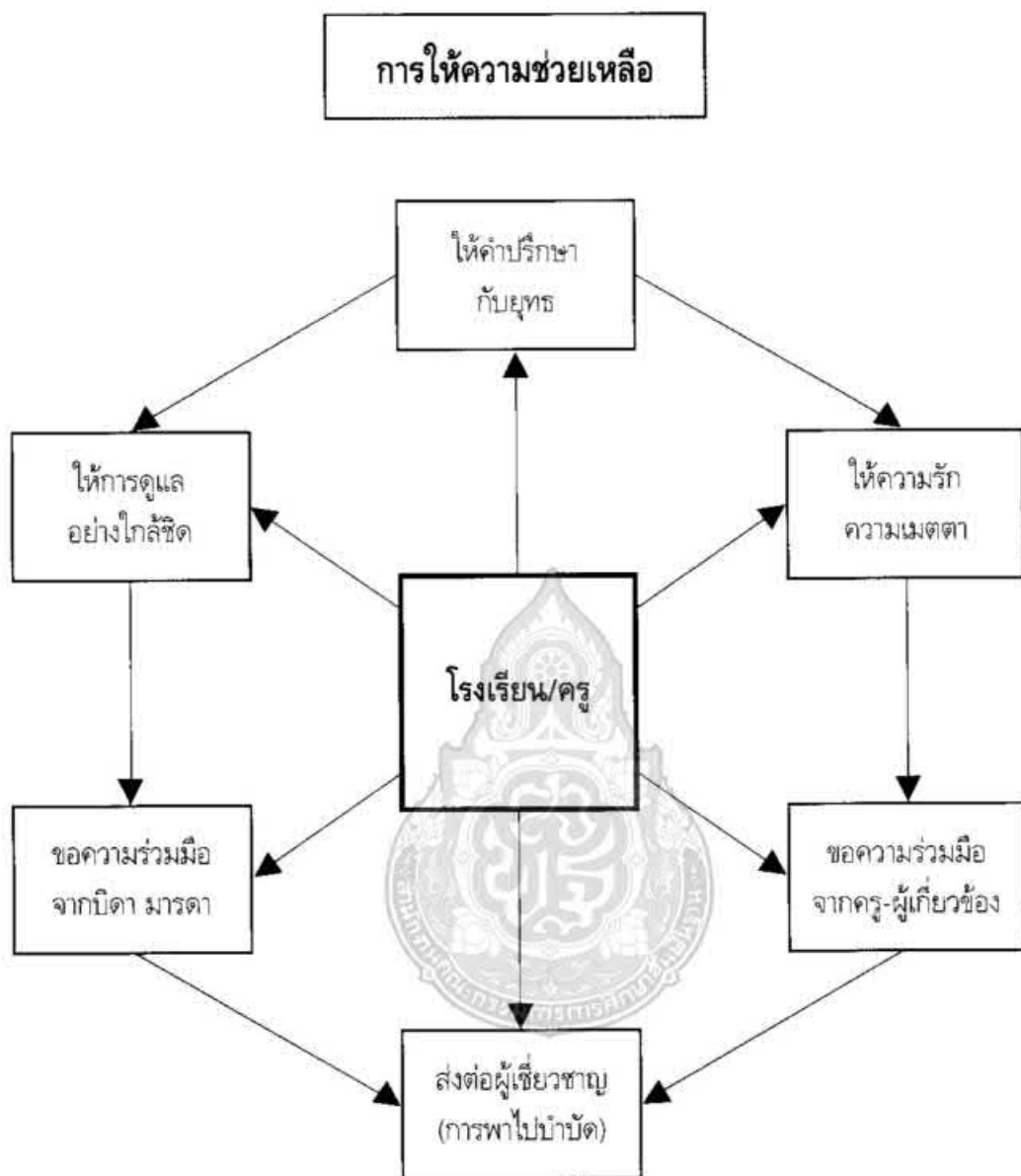
ตอนเข้าเรียนบางชั้นใหม่ ผมไม่รู้จักใครเลย ผมเรียนมาได้ 1 ปี “ผมก็คิดอยากลองยาเสพติด อยากรู้ว่าเสฟไปแล้วจะมีอาการอย่างที่เพื่อนมันพูดหรือเปล่า ตอนแรก ๆ ก็ไม่มีอาการหรอก พอลองมาเสฟมานาน ๆ จะมีอาการขยับ มือสั่น กินข้าวไม่ได้ น้ำหนักลด หน้าเหลือง การเรียนแย่งลงกว่าเดิมมาก กว่าจจะรู้ตัวก็สายไปเสียแล้ว เพราะความอยากรู้อยากลอง”

อนาคต

ผมอยากเป็นทหารบก เพราะผมอยากยิงปืนจริง ๆ อยากรับใช้ชาติ บ้านเมือง และทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจมาก

จากการวิเคราะห์อัตชีวประวัติของยุทธ
พบว่ายุทธ...

เห็นมั๊ยคะ

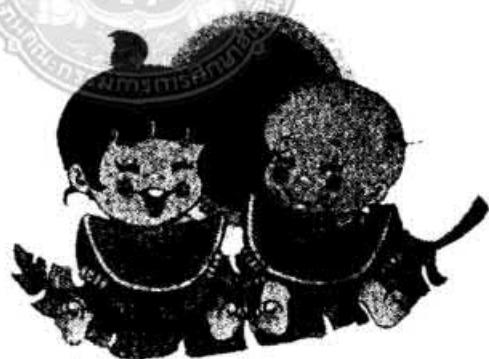
แค่... อัดชีวะประวัติน่าๆ ก็เป็นเครื่องมือที่เรานำมาช่วยเหลือเด็กได้แล้ว...

ทำไมครูแนะแนวจะทำได้

ใจเย็น!

การให้คำปรึกษา

แก่ผู้ติดสารเสพติด

การให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดสารเสพติด

รศ.ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์

การให้คำปรึกษาแก่ผู้เสพติด จัดเป็นเรื่องที่ต้องแยกออกจากการให้คำปรึกษาในเรื่องปัญหาส่วนตัวหรือสังคมอื่น ๆ เพราะการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสพยา เป็นเรื่องที่มีลักษณะพิเศษ บางประการแตกต่างออกไปจากการให้คำปรึกษานิดอื่น ทั้งนี้เพราะประการที่หนึ่งเราจะต้องเสริมสร้างคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) ให้แก่บุคคลใหม่ ทั้งนี้เพราะ “ยาหรือสารเสพติด” ได้ทำลายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของบุคคลไปจนหมดสิ้น อีกส่วนหนึ่งก็คือ เราจะต้องพยายามให้บุคคลเหล่านี้ได้มีการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตโดยปลอดภัยให้ได้ จะต้องมีการให้เขาเปลี่ยนจากคำพูดประเภทที่ว่า “ฉันจะพยายามไม่กลับไปเสพอีก” มาสู่คำพูดที่ว่า “ฉันจะไม่แตะต้องสิ่งนี้อีกต่อไป”

เราต้องเข้าใจว่า ในการให้คำปรึกษาผู้เสพยาเหล่านี้ เรากำลังขอให้เขาทำสิ่งที่ยากเย็นแสนเข็ญในชีวิต ซึ่งได้แก่ เรากำลังขอร้องให้เขาเลิกแตะต้องสิ่งที่เคยทำหน้าที่เสมือนหนึ่ง “เพื่อนที่แสนดี” ของพวกเขา เพื่อนที่อาจจะเป็นสิ่งเดียวในชีวิตที่เขาคุ้นเคยกับมันก็เป็นได้

นอกจากนี้เราต้องไม่ลืมว่าการให้คำปรึกษาผู้เสพยาเคมีทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำให้เลิกได้ค่อนข้างยาก ดังนั้นจึงไม่สามารถทำอย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ โดยเฉพาะผู้ให้คำปรึกษา จะไม่สามารถทำงานช่วยเหลือบุคคลได้แต่ผู้เดียว จะต้องทำรวมกันไปเป็นทีมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการสร้างแนวร่วมหรือระบบสนับสนุน Support System เช่น จากสิ่งแวดล้อมของเขา ได้แก่ บิดา มารดา คนในครอบครัว หรือครูอาจารย์ นักสุขภาพจิต ก็อาจจะถูกขอร้องให้มาช่วยในเรื่องนี้ด้วย เป็นการสร้างกำลังใจและให้เขามีความเชื่อมั่น รวมทั้งสร้างความหวังให้กับชีวิตได้อีกครั้งหนึ่ง

การช่วยเหลือผู้ติดสารเหล่านี้ อาจมีการทำได้หลายวิธี แต่ที่จะได้กล่าวในบทความนี้จะเน้นเฉพาะด้านการให้คำปรึกษาเท่านั้น ซึ่งก็ได้แก่ การให้คำปรึกษาที่อาจเป็นได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งจะใช้วิธีใดก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม ตามเงื่อนไขเวลาและความรุนแรงของอาการ แต่ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ในเรื่องของการติดยาหรือการเสพยาเคมีอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม หากปล่อยทิ้งไว้หรือไม่มีการบำบัดรักษาจากผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ แล้ว บุคคลเหล่านี้จะต้องมีชีวิตที่ตกเป็นเหยื่อ สูญเสียอนาคตของตนเอง และไม่มีวันที่จะมีชีวิตที่เป็นอิสระจากยาได้เลย

อย่างไรก็ตาม โปรดระลึกไว้เสมอว่า การให้คำปรึกษาไม่ใช่ยาวิเศษ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความอดทนและใช้เวลา รวมทั้งทักษะที่ชำนาญของที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ของผู้ป่วยกับผู้ให้คำปรึกษาจะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพราะต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการไว้วางใจที่บุคคลสองคนมีต่อกัน ความเชื่อมั่นและความพยายามที่จะช่วยให้บุคคลกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินใหม่ให้กับชีวิต เป็นทางเดินที่ชาวสะอวดที่เขาจะต้องทำเพื่อตัวเองและเพื่อบุคคลที่รักเขา

ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสพยาหรือสารเคมีต่าง ๆ นั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะพบว่า เราจะต้องพยายามสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างด้านหนึ่งก็คือ การให้ความเข้าใจ ความอบอุ่น และกำลังใจแก่ผู้ป่วย ส่วนอีกด้านหนึ่งก็คือพยายามให้ผู้เสพได้เผชิญกับข้อเท็จจริงของผลในทางเลวร้ายที่จะเกิดกับชีวิตของเขา อันเนื่องมาจากการที่เขาใช้ชีวิตที่ไปเกี่ยวข้องกับผู้คนกับสารเสพติดเหล่านั้น พูดอีกนัยหนึ่งก็คือ เราต้องไม่ให้คำปรึกษาเพียงเพื่อให้เขารู้สึกดีขึ้นกับตัวเอง แต่เราจะต้องให้เขาได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าปัญหาทุกอย่างที่กำลังทำลายชีวิตของเขา มีสาเหตุมาจากการที่เขาไปเสพยาเพียงอย่างเดียว ให้เขาได้รู้อย่างชัดเจนถึงความเกี่ยวข้องของตัวเขาและสิ่งที่เขาเสพยาอย่างค่อยเป็นค่อยไปในขณะที่ก็จะต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน อย่างไรก็ตาม ในการให้คำปรึกษาไม่ควรจะเป็นไปอย่างขมขื่นคุกคามหรือใช้อำนาจ แต่ให้เป็นไปอย่างเข้าใจความรู้สึกและไม่รีบร้อน

นอกจากนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจว่า บ่อยครั้งที่การเสพยามาจากหลายสาเหตุ การแก้ปัญหาจึงต้องแก้ไขให้ถูกจุด ผู้ป่วยหลายคนก็เสพยา อาจเสพเพราะมีปัญหาชีวิตอื่น ๆ รุมเร้า และคิดว่าการเสพจะเป็นการหนีปัญหาได้ทางหนึ่ง แต่หลายคนก็อาจจะเสพเพราะอยากลองหรือถูกชักชวน ดังนั้นการให้คำปรึกษามักจะต้องพาดพิงไปถึงปัญหาด้านอื่น ๆ ของผู้ป่วยด้วยเสมอ แต่สิ่งหนึ่งที่เรจะต้องระลึกไว้เสมอก็คือ การแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าบุคคลยังไม่ยอมหยุดการใช้อย่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากบุคคลผู้นั้นยังใช้อย่าเพื่อช่วยปกปิดความรู้สึกที่แท้จริงของเขาอยู่ จะยิ่งทำให้การปรึกษาไม่สามารถทำได้ เพราะการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่จะต้องเข้าไปแก้ไขอารมณ์และความรู้สึกของบุคคล (Working Through Feeling) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อารมณ์เจ็บปวดและขมขื่นที่สร้างปัญหาให้เขา การใช้อย่าจะทำให้เขาไม่ต้องเผชิญกับความรู้สึกที่เลวร้ายเหล่านั้น ดังนั้นหากผู้ป่วยยังใช้อย่าอยู่ ย่อมจะทำให้การช่วยเหลือแทบจะไม่ได้ผล แต่สิ่งหนึ่งที่จะช่วยทำให้กระบวนการทดแทนการใช้อย่าเกิดขึ้นได้ก็คือ ความสัมพันธ์ที่อบอุ่น ไว้วางใจ ที่ผู้ให้คำปรึกษามีต่อผู้ป่วยนั่นเอง

นอกจากนี้เรื่องเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีการปรับให้ถูกต้องก่อนการเข้าไปทำงานในด้านนี้ กล่าวคือ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความเชื่ออย่างแท้จริงว่า ผู้ติดสารเสพติดเหล่านี้สามารถหายขาดจากยาได้จริง ๆ หากผู้ให้คำปรึกษาไม่เชื่อในเรื่องนี้ก็จะไม่สามารถสื่อถึงผู้ป่วยได้ และเมื่อมีเจตคติไม่ดี ก็จะไม่มีความตั้งใจในงานที่จะช่วยเหลือผู้ป่วย และในที่สุดการรักษาผู้ป่วยก็จะไร้ผลจริง ๆ แล้วสิ่งที่ผู้เสพยาทุกคนต้องการก็คือ ความหวังว่าสักวันหนึ่งเขาจะมีชีวิตที่ปลอดยาได้ และการเข้ามารักษาก็จะช่วยทำให้เขามีอนาคตขึ้นมาได้อีกครั้งหนึ่ง

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสพยาหรือสารเคมี

ก่อนการพูดถึงเทคนิค สิ่งที่เราจะต้องระลึกไว้เสมอก็คือ ผู้เสพยามีความแตกต่างกันในบุคลิกลักษณะและอาการ ดังนั้นวิธีที่ใช้กับคนหนึ่งอาจใช้ได้ผลต่างกับกับอีกคน และผลที่เกิดกับคนเสฟแต่ละคนก็จะมีผลแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามระยะเวลาเดียวกันเสมอไป แต่สำหรับผู้ให้คำปรึกษาที่มีความชำนาญจะสามารถบอกได้ว่า ควรใช้เทคนิคใดกับผู้เสฟลักษณะใด และเมื่อไหร่

1. การสร้างความสัมพันธ์ (Engagement Relationship)

การสร้างความสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้ป่วย ในส่วนนี้บุคลิกภาพของผู้ให้คำปรึกษาที่อบอุ่น เป็นกันเอง เข้าใจและยอมรับในสภาพของผู้ป่วยเป็นสิ่งแรกที่ต้องเกิดขึ้น คุณสมบัติเหล่านี้จะช่วยลดกำแพงความไม่ไว้วางใจ หรือการไม่ยอมรับร่วมมือของผู้เสฟให้ลดลงวิธีหนึ่งของการสร้างความรู้สึกถึงการยอมรับในผู้ป่วยก็คือการรับฟังด้วยความเคารพ (Listen With Respect) ในสิ่งที่เขาอยากจะพูด เข้าใจความรู้สึก และพยายามมองในมุมมองของเขา ด้วยการรับฟัง ไม่ได้หมายความว่า เราจะต้องเชื่อในสิ่งที่เขาพูด หรือเห็นด้วยในมุมมองที่เขาพยายามสื่อออกมา แต่ให้ฟังด้วยความเข้าใจและเคารพในสิ่งที่เขาพูด การถกเถียงหรือแสดงความเห็นในทางตรงข้ามในช่วงต้นของการปรึกษา จะไม่มีผลดีในการสร้างความสัมพันธ์และยังเป็นการสร้างความไม่ไว้วางใจให้เกิดขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ในส่วนของการสร้างความสัมพันธ์ การให้กำลังใจแก่ผู้เสฟ (Encouragement) ก็เป็นส่วนสำคัญของการให้ความช่วยเหลือในขั้นนี้ การให้กำลังใจ อาจจะทำได้ทั้งภาษากายและภาษาพูด มีการศึกษาที่กล่าวว่า ในผู้ป่วยที่ขาดแรงจูงใจในการรักษา ก็ยังไม่หยุดการมารับการบำบัดถ้าเขารู้สึกว่า ผู้ให้คำปรึกษาให้กำลังใจแก่เขา

2. แสวงหาข้อมูลและธรรมชาติของปัญหา

ในช่วงต้น ๆ ของการให้คำปรึกษา จะเป็นการรวบรวมข้อมูลและประเมินการมองปัญหาในมุมมองของผู้เสฟ การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจะช่วยให้เรารู้ถึงความรุนแรงของปัญหา และทำให้สามารถบอกได้ว่า สารเคมีหรือยาที่เสฟนั้นถูกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด ยิ่งเรารู้ข้อมูลมากเท่าใด จะยิ่งทำให้เราได้ทราบข้อเท็จจริง หรือความคลาดเคลื่อนในสิ่งที่เขาพูดและสิ่งที่เกิดจากผลของการเสฟที่มีต่อชีวิตของเขาจริง ๆ อย่างไรก็ตาม เราต้องเข้าใจความจริงข้อหนึ่งว่า สิ่งที่เขาพูดอาจจะไม่ใช่ความจริงเสมอไป เพราะบุคคลเหล่านี้ได้ใช้ยาจนกระทั่งมีชีวิตที่ต้องพึ่งยา ยากลายเป็นส่วนหนึ่งของเขา เป็นสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกมีความสุขเมื่อได้เสฟ ดังนั้นเขาจึงต้องพยายามปกป้องพฤติกรรมเสฟของเขาด้วยการไม่พูดความจริง เพราะหากพูดไปอาจมีผลเสียต่อการเสฟของเขาก็ได้

ดังนั้นเราจะพบว่า ผู้ให้คำปรึกษาจะถูกท้าทายอยู่เสมอในการที่จะพยายามชุดุ้ยแสวงหาความจริงในสิ่งที่ผู้เสพไม่ต้องการเปิดเผยออกไป เราอาจจะเผชิญกับการพูดเท็จ การหลอกลวง ปฏิเสธ ล่อหลอก ครั่งแล้วครั่งเล่าจากผู้เสพ ซึ่งอาจจะทำให้เรารู้สึกไม่ดีกับเขามาก ๆ ก็ได้

เทคนิคหนึ่งของการแสวงหาความจริง เรียกว่า เทคนิคโคลัมโบ (Columbo Technique) หมายถึง การที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคที่เป็นการตั้งคำถามที่ดูเป็นกลาง ๆ แต่ดูใส่ใจอยากได้คำอธิบายจากเขาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น "ช่วยให้ความกระจ่างหน่อยได้ไหมว่าทำไมครอบครัวคุณจึงอยากให้คุณมาบำบัดที่นี่" หรือ "ดิฉันไม่เข้าใจเลย คุณบอกว่าพ่อแม่คุณหงุดหงิดที่คุณติดยา แต่สำหรับตัวคุณเองแล้ว คุณไม่เห็นมันสำคัญ แปลว่าอะไร ฟังแล้วยังไม่เข้าใจ" นอกจากนี้การพูดถึงบุคคลอื่น เช่นเพื่อนของเขาที่มีปัญหาใกล้เคียงกับเขา ก็อาจจะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เขาอยากพูดถึงเรื่องของตัวเองได้เหมือนกัน

3. สร้างแรงจูงใจให้เขาอยากรักษา

สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ผู้เสพอยากเข้ารับการบำบัดก็คือ การถามคำถามประเภท "ถ้าคุณยังไม่หยุดการใช้ยา อะไรจะเกิดขึ้นกับตัวคุณ ครอบครัวคุณ หน้าที่การงานของคุณ?" คำถามดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เขาเกิดความรู้สึกถึงข้อเท็จจริงที่จะเกิดกับชีวิตของเขา สำหรับคนทั่วไปแล้วจะมีเรื่องของอดีตของการก่อนเสพและปัจจุบันของการเสพ และสิ่งที่เป็นความแตกต่างของอดีตและปัจจุบันที่เขาอาจจะเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อเขาเข้าไปทำลายทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของเขา

อย่างไรก็ตามในเด็กวัยรุ่นที่เสพยา เขาอาจจะยังไม่มีอดีตมากมายที่จะพูดเปรียบเทียบได้ และเขาอาจจะยังคิดอีกด้วยว่า หากเขาเลิกเสพลี สิ่งที่จะต้องสูญเสียไปคือกลุ่มเพื่อนที่เสพด้วยกัน และต่อไปนี้เขาจะมีใครเหลืออยู่ถ้าไม่มีกลุ่มเพื่อนนี้ แต่สิ่งหนึ่งที่เราอาจจะต้องเข้าไปพูดโน้มน้าวจิตใจเขาก็คือ ถ้าเขาไม่เลิก สิ่งที่เขาต้องสูญเสียยิ่งใหญ่มากกว่ากลุ่มเพื่อนก็คืออนาคตของตัวเอง

ในการทำงานกับเด็กวัยรุ่นที่เสพยา สิ่งหนึ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องระลึกไว้เสมอก็คือ เด็กวัยรุ่นไม่ชอบการเสียหน้าทั้ง ๆ ที่เขารู้ว่าเขาสมควรจะต้องมารับการบำบัดรักษา แต่การมารักษาคือการ "เสียหน้า" ดังนั้นหากผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ให้ทางเลือกกับเขา เช่น อาจจะเป็นระหว่างการมารักษากับการที่จะต้องถูกส่งไปสถานคุมประพฤติ การเลือกมาเข้ารับการบำบัดจะดูเป็นทางเลือกที่ทำให้ไม่เสียหน้ามากนัก และบ่อยครั้งเมื่อต้องทำงานกับวัยรุ่น เราจะพบว่า วัยรุ่นบางคนจะต่อต้านการมารับการรักษา แต่ลึก ๆ ลงไปในใจของเขาแล้ว กลับกลายเป็นความรู้สึกที่คล้ายกับการโล่งใจอยู่ในที่ที่ปัญหาของเขาได้รับการเหลียวแลจากผู้ใหญ่ ดังนั้นยิ่งเขาแสดงพฤติกรรมต่อต้านมากเท่าใดก็ตาม ก็ยิ่งแสดงว่าเขาต้องการความช่วยเหลือมากเท่านั้น

หากผู้เสียหายยอมรับการบำบัดรักษา เขาควรจะได้รับคำอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่จะคาดหวังในการรักษา เช่น การรักษาจะเป็นเช่นไร เขาต้องเผชิญกับสิ่งใดบ้าง เพราะความชัดเจนจะช่วยลดความวิตกกังวลลง เราอาจจะให้เขาได้พบกับรุ่นพี่ที่เข้าโปรแกรมดังกล่าวมาแล้วให้ฟังถึงสิ่งที่เกิดกับเขาในการบำบัดก็ได้

4. เทคนิคการยอมรับ (Acceptance)

ดังได้กล่าวแล้วว่า ลักษณะที่สำคัญของผู้เสียหายมักจะไม่ยอมรับว่าปัญหาของเขาเกิดจากการเสพยา ชีวิตของพวกเขากลายเป็นสิ่งที่เขายังคับข้องใจไม่ได้ เขามีแต่ความรู้สึกสับสนที่มักจะหาทางออกด้วยการหันไปเสพยา การใช้วิธีปฏิเสธจึงเป็นกลไกป้องกันตัวที่สำคัญที่สุดของพวกเขา ยิ่งเขาเจ็บปวดกับชีวิตมาก เขายิ่งใช้วิธีปฏิเสธมากขึ้น เขาจึงต้องการผู้ให้คำปรึกษาที่มีลักษณะของการยอมรับเขาอย่างไม่มีเงื่อนไข และเข้าใจเขาทุกอย่าง (Empathic Counselor) ดังนั้นบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาก็คือ ยอมรับในตัวเขา และสอนให้เขาดำรงค้ำกับชีวิตของเขาและการเสพยาของเขา

5. เทคนิคการใช้การเปรียบเทียบในรูปแบบของนิทาน (Metaphors)

บ่อยครั้งการทำงานแก้ไขปัญหากับผู้เสพยาที่เป็นวัยรุ่นหรือเด็ก ๆ การเล่าในรูปแบบของนิทานจะช่วยทำให้วัยรุ่นเกิดการเข้าใจปัญหาที่ชัดเจน ความคิดหรือเรื่องราวถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของจินตนาการ หรือเรื่องราวที่เด็ก ๆ เข้าใจได้ง่าย ทำให้สามารถแปลออกมาในรูปของความรู้สึก พฤติกรรมและการแสดงออก โดยเฉพาะผู้เสียหายมักจะมีลักษณะที่คุ้นเคยกับการเห็นภาพหรือมีจินตนาการอยู่แล้วจากผลของการเสพยา จะทำให้พวกเขามีการสื่อสารสัมพันธ์กับเรื่องราวที่ได้ฟังง่ายขึ้น โดยเฉพาะในเด็กอายุระหว่าง 6-15 ปี ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เทคนิคทางการให้คำปรึกษาที่พิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จก็คือ การเล่านิทานหรือเรื่องราวให้ฟัง เพราะนิทานจะช่วยให้เด็กสะท้อนถึงตัวของเขาเอง พฤติกรรมของเขาในรูปของตัวละคร ส่วนเนื้อหาจะช่วยในด้านความกล้าหาญที่จะเผชิญกับความเป็นจริงและช่วยให้มีการฝึกที่จะได้ตอบกับความขัดแย้งนั้น ๆ ได้

ตัวอย่างของนิทานได้แก่ เรื่องของชวานากับงูเห่า ที่เราอาจจะสมมุติให้งูเห่าเป็นตัวแทนของสารเสพติดที่ร้ายแรงดังเช่นงูเห่า และเมื่อบุคคลนำเข้าไปในตนเอง มันก็จะทำร้ายจนถึงแก่ชีวิตได้

6. วิธีจัดการกับกลไกป้องกันตัวด้านการปฏิเสธ (Denial)

ดังที่ได้เคยกล่าวไปในช่วงต้นแล้วว่า บุคคลที่เสพยา มักจะใช้กลไกป้องกันตัวเอง เพื่อปกป้องความเจ็บปวดในการติดยา ยิ่งผู้เสพติดมากเท่าใด เขาก็จะยังมีลักษณะของการปฏิเสธมากขึ้นเท่านั้น เขาจะมีการพูดทำนองว่า

“ถ้าพ่อแม่เข้าใจฉัน ฉันก็คงไม่ต้องพึ่งยา”

“ฉันเสพได้ ฉันก็เลิกได้ ไม่เห็นจะเป็นเรื่องใหญ่โตอะไรเลย”

“แค่อยากลองเท่านั้น ไม่ได้มีปัญหาอะไร ไม่เห็นเสียหายอะไรเลย”

“ฉันลองเพราะฉันอยากลองเอง ไม่เกี่ยวกับเพื่อน”

ในการแก้ไขเรื่องกลไกป้องกันตัวเองของการปฏิเสธนี้ นักจิตวิทยา Wallace กล่าวว่า เราจะต้องหาวิธีที่เขาใช้พลังที่นำมาปกป้องตนเองนี้ ให้กลายมาเป็นพลังที่จะดึงเขาออกมาจากยาเสพติดให้ได้ เข้าตำราเข็มยอกต้องเอาเข็มบ่ง พุดอีกนัยหนึ่งก็คือ ให้เรารู้จักการนำเอาทักษะความสามารถหรือจุดแกร่งของบุคคลในการที่เขาใช้ไปในทางลบ มาปรับเปลี่ยนให้เป็นไปในทางบวก ดังนั้นพลังที่ทำให้เขาติดยา จะเป็นพลังเดียวกันกับที่ทำให้เขาเลิกจากยา เช่น หากทำกับเด็กวัยรุ่นน่าจะบอกกับพวกเขาว่า “พ่อแม่คุณเขาไม่เชื่อว่า คุณจะเลิกยาได้ คุณลองทำให้พวกเขาดูสิว่า เขาจะคิดผิด” การพูดดังกล่าวจะกลายเป็นทั้งท้าทายให้วัยรุ่นลองทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับที่ผู้ใหญ่คิดเกี่ยวกับเขา

7. การมีข้อตกลงทางพฤติกรรม (Behavioral Contracting)

การมีข้อตกลงทางพฤติกรรมถือเป็นอีกลักษณะหนึ่งของการแก้ไขกลไกการปฏิเสธ ข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการพนันกลาย ๆ เช่น เราอาจจะบอกเขาว่า “เราลองมาพนันกันใหม่ ฉันว่าคุณเลิกยาไม่ได้ภายในสามเดือนแน่นอน ถ้าเลิกได้นะ ฉันสัญญาว่า...” นอกจากนี้ข้อตกลงอาจทำในรูปของการให้รางวัล สิ่งที่เขาต้องการหรือให้เป็นแต้มสะสมเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่เป็นความต้องการของเขา แต่หากเขาทำไม่ได้ ผลที่ตกลงกันไว้ก็ต้องให้เป็นไปตามที่สัญญากัน ผลดีของการมีข้อตกลงทางพฤติกรรมก็คือ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะเข้าถึงพฤติกรรมและสร้างข้อต่อรอง และยังเป็นขั้นตอนในการช่วยผลักดันให้บุคคลให้ผูกพันอยู่กับการบำบัดวิธีใดวิธีหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงทางพฤติกรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้หากเราไม่ทำจริง โดยเฉพาะในกรณีที่เขาทำไม่ได้หรือล้มเหลว ถ้าในกรณีที่เขาทำได้จริง สิ่งที่เป็นข้อตกลงหรือรางวัลก็ต้องให้เขา แต่ถ้าเป็นกรณีที่เขาไม่ทำ หรือทำไม่ได้ตามสัญญา ผลที่ตกลงกันไว้ก็ต้องเป็นไปตามนั้นเช่นเดียวกัน

ดังนั้นการสร้างข้อตกลงจึงต้องถูกเขียนขึ้นอย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ และเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีหน้าที่ตรวจสอบความก้าวหน้าหรือข้อตกลงว่า ผู้เสพได้ปฏิบัติตามสัญญาอย่างแท้จริง บางครั้งเราอาจจะต้องเชิญพ่อแม่ หรือครูมาเกี่ยวข้องกับข้อตกลงร่วมของเรา และให้บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้สอดส่องดูแลให้อีกแรงหนึ่ง

8. การให้ความรู้ (Knowledge and Education)

การให้ความรู้เป็นส่วนสำคัญมากของการบำบัดของเรา การให้ความรู้ที่ถูกต้องถึงโทษและพิษภัยที่รุนแรงของยาเสพติด เป็นสิ่งที่เราจะต้องสื่อให้บุคคลได้รู้จริง ๆ การได้รู้ถึงโทษภัยจะช่วยในการจูงใจให้บุคคลเกิดความต้องการอยากมารักษาบำบัด ลดความรู้สึกลี้ภัยวิตกกังวล และความรู้สึกผิด และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เขาก้าวมาสู่การเลิกยาได้ในโอกาสต่อมา

ความรู้ในเรื่องของพิษภัยของยาเสพติด เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลอยากเข้ามารับการบำบัดบุคคล จำเป็นต้องรู้ว่า ชีวิตที่ล้มเหลวของเขามีสาเหตุมาจากสิ่งใด อะไรทำให้เขาสูญเสียสภาพจากคนดี ๆ มีหน้าที่การงานที่สดใสและมีอนาคตดี ต้องกลายมาเป็นคนป่วยที่สิ้นหวัง ล้มเหลวไร้อนาคต

ความเข้าใจในด้านนี้ และความพยายามที่อยากหาย ทำให้เขาแสวงหาทางแก้ไข ลดความรู้สึกเป็นบาปที่เขาได้เกิดขึ้นในใจว่าเขาทำให้คนที่เขารักต้องทุกข์ทรมานและเจ็บปวดลงไป

อย่างไรก็ดี ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจว่า การพยายามให้ผู้เสพเลิกจากยา มีความใกล้เคียงกับการขอร้องบุคคลให้เลิกการคบ “เพื่อนที่แสนดี” ที่บุคคลรู้จักมาเป็นเวลานาน ยาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเขาไปเสียแล้ว เพราะเขายู้งกับเขาทั้งในเวลาที่เขาสุขและทุกข์ ทั้ง ๆ ที่เขารู้ว่าชีวิตเขาจะดีขึ้นถ้าเขาไม่พึ่งยา ก็จริง แต่การเลิกจากสิ่งที่คุณเคยเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เขาจึงลังเลและมีความไม่แน่ใจ ดังนั้นความรู้สึกลึกของการสูญเสียสิ่งที่รักหรือเพื่อนสนิทอาจเกิดกับผู้เสพ รวมทั้งความซึมเศร้าที่จะเห็นได้ชัด การเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้เสพในระยะต่าง ๆ ของการถอนยา จึงเป็นสิ่งที่เราต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจน

9. การปรับเปลี่ยนมุมมอง

การให้คำปรึกษาเพื่อเลิกการใช้ยา เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่ปลอดภัยอีกครั้งหนึ่ง ยาได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของบุคคลอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องของการรับรู้รวมทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ล้วนได้รับผลกระทบทุกด้าน เช่น จากคนที่เคยรับผิดชอบครอบครัว อารมณ์ดี มีความคิดอ่านสร้างสรรค์ กลายเป็นคนไม่รับผิดชอบ ซึ่ขโมย หลอกหลวง ปลีกตัว เป็นต้น เมื่อตกลงใจจะมารับการรักษา ย่อมหมายถึงการที่ต้องปรับเปลี่ยนทุกอย่างของเขา ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ภาพลักษณ์ การแก้ไขปัญหาซึ่งเคยเป็นสไตล์ของคนที่ดียามาสู่การมีชีวิตที่ปลอดภัย เสริมสร้างคุณค่า ปรับเปลี่ยนความนึกคิดและค่านิยมใหม่ให้ตนเองในการช่วยเหลือนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องนำบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เป็นสิ่งแวดล้อมของเขามาร่วมด้วย จึงจะเกิดผล เพราะลำพังการปรับเปลี่ยนตนเองเท่านั้นโดยที่สิ่งแวดล้อมไม่เปลี่ยน ย่อมเป็นสิ่งที่ทำแทบจะไม่ได้เลย

การให้คำปรึกษาให้มุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ รวมทั้งวิธีการมองโลกหรือวิธีคิดแบบเก่า ๆ ของบุคคล ผู้ให้คำปรึกษาจะเน้นเฉพาะความรู้สึกเท่านั้นไม่ได้ เพราะการพูดความรู้สึกอาจจะกลายเป็นทำให้บุคคลสงสารตนเอง เกลียดชัง หรือสิ้นหวัง แต่ควรจะเน้นในเรื่องของพฤติกรรมและความคิดมากกว่า การพูดความรู้สึกอาจจะเป็นเทคนิคที่ใช้ในช่วงหลังจากที่ผู้เสพได้รู้จักทักษะในการจัดการกับความรู้สึกของเขาแล้วเท่านั้น นอกจากนี้การพูดแต่ความรู้สึกอาจจะสร้างความวิตกกังวลให้กับผู้เสพ หรืออาจจะทำให้เขา "หลุด" ออกจากกระบวนการช่วยเหลือของเราก็เป็นได้

เทคนิคการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ โดยเฉพาะในทางบวก Positive Reframe หมายถึง การพูดถึงสถานการณ์เดิมแต่ในแง่บวกทางบวก เพื่อลดการรู้สึกผิด ความละอาย และเน้นการพัฒนาตนเองแทน เช่น เมื่อเห็นลูกสาวเดินเข้ามาพร้อมกับมิดีในมือและเรียกร้องขอเงินไปซื้อยาคุณพ่อในครั้งแรกอาจจะบอกว่า ลูกสาวเขากำลังจะเป็นคล้ายฆาตกรเข้าไปทุกทีแล้ว แต่เมื่อมาได้ฟังสาเหตุและความเจ็บปวดที่เธอเล่าจากการมีชีวิตที่ถูกทอดทิ้งจากครอบครัว พ่อกลับมามองใหม่ว่าเธอเป็นเหยื่อของครอบครัวที่แตกแยก เป็นต้น

10. ใช้ภาษาใหม่สื่อ และทดลองพฤติกรรมใหม่

การใช้ภาษาหรือคำพูดใหม่ อาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดกำลังใจ ภาษาอาจเป็นภาษาที่สื่อได้ง่าย ๆ ชัดเจน ไม่ต้องแปลความหมายให้มาก แต่เหมาะที่จะให้ความหวังหรือความพยายามแก่ผู้ที่อยากเลิก และเมื่อเขาทำได้ เขาจะรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ แม้ว่าจะเป็นทีละเล็กละน้อยก็ตาม

การเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ อาจจะหมายถึง การเปลี่ยนเพื่อนกลุ่มใหม่ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อผู้เสพอย่างใหญ่หลวง และหลายครั้งที่บุคคลที่ได้รับการบำบัดออกไปแล้ว เมื่อเข้าไปอยู่กลุ่มเพื่อนเดิมเขาก็จะกลายเป็นผู้หันกลับไปเสพอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการพยายามให้ผู้ผ่านการบำบัดแล้วไม่คบกลุ่มเพื่อนเดิมอาจเป็นทางออกทางหนึ่ง หรือเราอาจจะจัดหาที่ ๆ บุคคลที่ได้รับการบำบัดพร้อม ๆ กัน ให้มาเป็นกลุ่มเพื่อนที่คอยช่วยดูแลกันเอง นอกจากนี้ อาจจะให้มีการได้เจอกับรุ่นพี่ที่บำบัดหายแล้ว ให้ช่วยเป็นพี่เลี้ยงหรือให้คำแนะนำ รุ่นพี่จะทำหน้าที่คล้ายตัวแบบ Modeling ซึ่งเป็นการที่แสดงว่า บุคคลเรียนรู้จากการสังเกตเห็นผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้วเป็นตัวอย่างให้พวกเขา

11. การบริหารเวลาไม่ให้ว่าง

ส่วนใหญ่แล้วผู้เสพในอดีตจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเสพ แต่เมื่อเขาเลิกเสพ เขาอาจจะมีเวลาว่างเหลือมากจนไม่ทราบว่าจะทำอะไรดีกับเวลาเหล่านั้น เราอาจจะต้องช่วยจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นสิ่งที่ได้ทั้งประโยชน์และสนุกสนานแก่พวกเขา เขาจะต้องเรียนรู้ที่จะสนุกสนาน มีความสุขได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ยา การช่วยหากิจกรรมให้กับพวกเขา อาจะหมายถึง การส่งเสริมทางด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ หรือสันทนาการ เพื่อเขาจะได้ไม่เอาเวลาว่างไปเสพอีก

12. การสร้างความสัมพันธ์

ส่วนใหญ่ในการบำบัดรักษา เรามักจะขอไม่ให้บุคคลงดเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะประการแรก วัยรุ่นที่เข้ารับการรักษากำลังอยู่ในกระบวนการค้นหาตัวเอง เขาจะต้องพยายามแสวงหาคูณค่าให้ตนเอง มีเอกลักษณ์ใหม่ที่ไม่ต้องพึ่งยา เขาจึงต้องกลับมาพึ่งพาสุนใจที่ตัวตนของเขาเอง ซึ่งเขาจะทำได้ยากถ้ามีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ประการที่สอง วัยรุ่นจะต้องเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบกับชีวิตของตัวเอง ซึ่งในสมัยที่เขาเสพยาอยู่นั้น เขาไม่ได้แสดงถึงความรับผิดชอบส่วนนี้ของเขา ความสัมพันธ์ที่เขามีกับเพศตรงข้าม ในช่วงของการเสพยา เป็นไปเพียงเพื่อแสวงหาเกราะป้องกันตัวเอง หรือหาคนมาดูแลพวกเขา ความสัมพันธ์จึงมักจะไม่สมดุล และเป็นลักษณะของการต้องพึ่งพามากกว่าการพยายามสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ตนเอง หากในช่วงการถอนยานี้ ความสัมพันธ์ในรูปเก่ายังปล่อยให้มีต่อไป ย่อมอาจจะทำให้เขาไม่สามารถทุ่มพลังเพื่อพัฒนาตนเองได้

ประการที่สาม ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นในช่วงนี้ มักจะไม่ใช่เรื่องของรักแท้ แต่จะเป็นความสัมพันธ์ที่ฉาบฉวยเสียมากกว่า และมักจะมีลักษณะสามวันดีสี่วันไข้ ทำให้เขาว่ารุ่นมากกว่าที่จะมีความสุขที่แท้จริง การที่จะต้องมาบังคับตนเองในเรื่องของการเลิกยาตามโปรแกรมต่าง ๆ แล้ว ไหนจะต้องมาคอยพะวงในเรื่องของความรักอีก อาจจะเป็นสิ่งที่ไม่เอื้อต่อการรักษาหรือทำให้ล่าช้าออกไปจากระยะเวลาที่กำหนดไว้เดิมได้

13. การใช้กลุ่มเข้าช่วยบำบัด (Group Work)

ส่วนใหญ่ในการบำบัดผู้เสพยา มักจะนิยมใช้กลุ่ม เป็นรูปแบบหลักในการรักษา เพราะกลุ่มจะช่วยทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีคนที่มีความประสบการณืใกล้เคียงกัน มีปัญหาคล้าย ๆ กัน และเขาจะลดความรู้สึกโดดเดี่ยวลง การได้ฟังเพื่อนเล่าประสบการณ์ชีวิตที่เจ็บปวดให้ฟังในกลุ่ม จะช่วยให้เขามีมุมมองโลกและเห็นวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากตัวเอง จัดเป็นการเรียนรู้ทักษะชีวิตหลาย ๆ อย่างไปพร้อม ๆ กัน ส่วนใหญ่แล้ว เราอาจจะทำการให้คำปรึกษารายบุคคล หรือสัมภาษณ์เพื่อเตรียมบุคคลในการเข้ากลุ่มต่อไปในอนาคต

การใช้กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมใดก็ตามในเรื่องของยาเสพติดนี้ ส่วนใหญ่จะต้องช่วยบุคคลในเรื่องความพยายามที่จะเลิกยา มีชีวิตที่ปลอดจากยา รวมทั้งวิธีการหรือเทคนิคที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดจากการพยายามหยุดยา เช่น การหัดปฏิเสธเมื่อถูกชักจูง เป็นต้น

14. การนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด (Family Counseling)

ครอบครัวมีส่วนอย่างมากในการที่จะช่วยผลักดันหรือจูงบุคคลให้เข้าหาหรือออกจากยาเสพติด โดยเฉพาะเมื่อทำงานกับผู้เสพยารุนแรง การนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด จะช่วยให้ทุกอย่างง่ายขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเสร็จสิ้นการบำบัดและเด็กจะต้องกลับไปหาครอบครัว หากครอบครัวยังไม่มีเปลี่ยนแปลง ยังเป็นสถานที่ ๆ ไม่ให้ความเข้าใจกับเด็ก เด็กก็อาจจะกลับไปติดยา และวนเวียนเช่นนี้ไม่มีวันจบสิ้น ดังนั้นการที่ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องรู้เทคนิคของครอบครัวบำบัด จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยเหลือ

15. การป้องกันการติดซ้ำ (Relapse Prevention)

การติดซ้ำ หมายความว่า การกลับมาใช้ยาหรือสารเคมีอื่นได้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากหยุดการใช้มาช่วงหนึ่งแล้ว บุคคลจะกลับไปมีรูปแบบชีวิต และพฤติกรรมที่คล้ายก่อนการเลิกยา อาจเป็นระยะเวลาอาทิตย์ เดือน หรือหลายเดือนก็ได้ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้บุคคลหวนกลับไปเสพยาอีกครั้งหนึ่ง

ตามปกติเมื่ออยู่ในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มก็จะเล่าให้เพื่อนสมาชิกฟังว่า เขากลับไปติดซ้ำอีกอย่างไร และสิ่งที่เราจะต้องให้ผู้เสพยาในเรื่องของการหวนกลับไปติดนี้ก็คือ เขาจะต้องรู้จักว่า เขามีปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมใดที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเลิกยาของเขาบ้าง และวิธีที่จะรับมือทางด้านพฤติกรรม หรือความคิด ความรู้สึก เมื่อเขาเห็นว่าตนเองกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลมนั้น ๆ เพื่อเขาจะได้หาทางป้องกันได้ทันเวลาก่อนการหวนกลับไปติดอีก

Terrance Gorski ได้กล่าวถึงสัญญาณอันตรายหลากหลายรูปแบบที่อาจจะทำให้บุคคลตัดสินใจติดซ้ำ เป็นต้นว่า

1) Denial หมายถึง การที่ผู้ที่เคยเสพยามีความกลัวลึก ๆ ว่า จะกลับไปเสพใหม่ แต่เขากลับแก่ง้งทำปฏิเสธว่า จริง ๆ แล้วเขาจัดการกับสิ่งนี้ได้ และเมื่อเขาพาตัวเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ เขาก็จะพบว่า เขาไม่ได้เข้มแข็งจริง ๆ อย่างที่เขาบอกตนเอง

2) Immobilization หมายถึง การที่บุคคลไม่สามารถรับมือกับปัญหาของเขาได้ มีความรู้สึกลึ้มเหลว และก็ไม่พยายามที่จะลุกขึ้นมาทำให้สถานการณ์ดีขึ้น และมักจะมีคำพูดหรือเจตคติที่ไม่พึงพอใจในการถอนพิษยา ทำให้เขาไม่อยากลองทำหรือรับความช่วยเหลือจากใคร ๆ หากใครก็ตามที่มีความคิดในลักษณะนี้ ย่อมเป็นของแน่นอนว่า เขาอาจจะมือนาครที่ต้อกลับไปติดซ้ำก็เป็นได้

3) Depression หากบุคคลมีอาการซึมเศร้า และซึมต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน ย่อมเป็นของแน่นอนอีกเช่นกัน ที่เขาอาจจะกลับไปเสพยาเพื่อเป็นการหาทางออก

4) Difficulty in Managing Anger ความโกรธเป็นสัญญาณอันตรายอีกสิ่งหนึ่งที่จะหมายถึงการกลับไปติดซ้ำได้ บุคคลบางคนไม่สามารถจัดการกับความโกรธของตนเองได้ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีอารมณ์รุนแรง ในช่วงที่เสพยาหรือก่อนการเข้ารับการรักษ วัยรุ่นมักมีวิธีการแสดง ความโกรธที่ไม่เหมาะสม ไม่สร้างสรรค์ และเป็นไปอย่างก้าวร้าว รุนแรง ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีวิธีช่วยให้วัยรุ่นได้มีการแสดงออกถึงความโกรธอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม มิเช่นนั้นก็อาจจะทำให้เขาหันกลับไปใช้วิธีเดิมและจบลงด้วยการหันกลับไปใช้ยาอีกครั้งก็ได้

16. การสิ้นสุดการบำบัด (Leaving Treatment)

เมื่อสิ้นสุดการบำบัดรักษา ผู้ป่วยก็ต้องกลับไปสู่สังคมเดิมของเขา อันได้แก่ ครอบครัว เพื่อนฝูง โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเขา ในการเคลื่อนย้ายจากสถานบำบัดสู่สิ่งแวดล้อมเดิมนั้น ตามปกติแล้วทุกโปรแกรมบำบัดจะต้องมีสัญญาหรือ Contract กับเขา เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เขากลับไปใช้ชีวิตเดิมอีก ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจว่า การกลับสู่สิ่งแวดล้อมเดิมมักจะ ทำให้ทั้งบุคคลและครอบครัวของเขารู้สึกกังวลพอ ๆ กัน ดังนั้นการให้คำปรึกษาคครอบครัวน่าจะเป็น สิ่งที่ดีสำหรับทั้งผู้ป่วยและครอบครัวของเขาเอง เราจะต้องทำให้เขารู้สึกว่า การกลับไปของเขาในครั้งนี้ จะไม่เหมือนครั้งก่อน ๆ ในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะมีการพูดคุยกับครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครอบครัว ให้เข้าใจว่า การไม่กลับไปติดซ้ำนั้นครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญที่จะช่วยในเรื่องนี้ หากครอบครัวยอมรับเขา ให้กำลังใจและคอยสอดส่องดูแลเขา เป็นที่ปรึกษาให้แก่เขาได้ ย่อมเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุด

กล่าวโดยสรุป การให้คำปรึกษาแก่ผู้ติตสารเสพติด แม้จะเป็นงานที่ยากและโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมีค่อนข้างน้อยกว่าการให้คำปรึกษาด้านอื่น แต่หากผู้ให้คำปรึกษามีความอดทนพยายามทำในลักษณะที่ครบวงจร คือ ไม่ใช่ช่วยเหลือเฉพาะตัวเด็กแต่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งครอบครัว และสิ่งแวดล้อมของเด็กเท่าที่จะทำได้ ก็อาจจะทำให้งานที่ยากนั้นประสบความสำเร็จขึ้นมาได้ และเมื่อเราได้เห็นผลสำเร็จจากความพยายามของเรา เราจะรู้สึกว่าการช่วยเหลือของเราเป็นสิ่งที่คุ้มค่า ทั้งกับตัวเด็กที่ติดยา ครอบครัว ชุมชนของเขา และท้ายที่สุด เราเองก็จะเกิดความภาคภูมิใจว่า เราได้ทำให้ชีวิตของคน ๆ หนึ่งได้มีโอกาส “เกิด” ใหม่อีกครั้ง และนี่แหละคือรางวัลที่คุ้มค่าของชีวิตเราแล้ว

ครูผู้ยิ่งใหญ่ในแผ่นดิน

ครูคือใคร	ใครคือครู	อยู่ที่ใด
อาจประดิษฐ์	ความหมาย	ได้หลายอย่าง
แต่หน้าที่	ของครู	คือปูทาง
และสรรค์สร้าง	เด็กทั้งหลาย	ให้เจริญ
แต่ภาพฝัน	วันนี้	ที่ได้พบ
ครูประสบ	ภาวะ	ระหกระเหิน
ภารกิจ	ประสิทธิ์สู่	ควมมากเกิน
สร้างทางเดิน	ที่เล็ดหล่น	สู่เด็กไทย
ทั้งสังคม	ก็สุกอรอน	ร้อนระอุ
สารเสพติด	ยึดปะทุ	เกินแก้ไข
หากครูห่วง	สิทธิ์ตน	ไม่สนใจ
สร้างเด็กให้	รู้ผิดชอบ	ก่อปรกรรมดี
ศิษย์ติดยา	ถ้าไม่แก้	คอยแต่ซ้ำ
ภาพสังคม	จะจมต่ำ	หมดศักดิ์ศรี
ครูต้องช่วย	ด้วยละมุน	พูนวิธี
ทำหน้าที่	ให้สมนาม	คำว่า "ครู"
กลับมาเถิด	มาดูแล	แก้ปัญหา
ช่วยลูกศิษย์	ติดยาบ้า	ให้กล้าสู้
อุปสรรค	และขวากหนาม	ติดตามดู
แล้วแนะนำ	อย่าให้รู้	ถึงพิษภัย
ช่วยบำบัด	ขจัดมาร	สารเสพติด
ให้แกศิษย์	และชุมชน	คนขีดใกล้
ให้ความรัก	ให้ความหวัง	กำลังใจ
สร้างงานครู	ให้ยิ่งใหญ่	ในแผ่นดิน...

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ลูกเอ๋ย...ลูกศิษย์ คู่มือครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว : กรุงเทพฯ, 2542.
- _____. "สอนใจวัยรุ่น" หนังสือเสริมประสบการณ์ ระดับมัธยมศึกษา. โรงพิมพ์คุรุสภา : กรุงเทพฯ, 2542.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543.
- _____. คู่มือวิทยากรฝึกอบรมการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2538.
- _____. คู่มือฝึกอบรมการดูแลทางสังคมจิตใจ สำหรับผู้ให้การศึกษา. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2540.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. การศึกษารายกรณี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : กรุงเทพฯ, 2527.
- ทองเรียน อมรัชกุล. การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก : พิษณุโลก, 2538.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. เอกสารประกอบการสอนเครื่องมือและเทคนิคในการทดสอบทางจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : กรุงเทพฯ, 2538.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภะ. ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร : กรุงเทพฯ, 2525.
- พรหมธิดา แสงคำเครือ. การแนะแนวเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก : พิษณุโลก, 2529.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : กรุงเทพฯ, 2529.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. คู่มือและแผนการสอนสำหรับวิทยากรป้องกันยาเสพติด. บริษัท ราไทยเพรส จำกัด : กรุงเทพฯ, 2544.
- Gloria, A.M. Trainer, C.M. Beasley, J.F. and Robinson-Kurpius, S.E. (1996). **Adolescent Substance Abuse : Past, Present and Future.** In Capuzzi D. & Gross, D.R. Youth at risk (p 307-331) VA : American Counseling Association.
- Dryfoos, J.G. (1990). **Adolescents at risk : Prevalence and prevention.** New York : Oxford University Press.

- Gonet, M.M. (1994). **Counseling the adolescent substance abuser**. London : Sage Publication.
- Julien, R.M. (1978). **A primer of drug action (2nd ed.)**. San Francisco : W.H. Freeman
- Mandel, J., & Fieldman, H.W. (1968). **The social history of teenage drug use**. in G. Beschner & A.S. Friedman (Eds.), Teen drug use (p 19-42). Lexington, MA : D.C. Health.
- McKim, W.A. (1991). **Drugs and behavior : An introduction to behavior phamacology (2nd ed.)**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Samueis, D.J. (1974). **Low self concept as a cause of drug abuse**. Journal of Drug Education, 4. 421-437.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ

นายติลก พัฒน์วิชัยโชติ

นายอุบล เล่านาวี

นายสุรัชย์ ชินโย

รองศาสตราจารย์ ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ แดงตาต

รองศาสตราจารย์สมร ทองดี

นายอรรถนพ ศรีสังจา (เป๋ สีน้า)

เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักนิตเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักนิตเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ศิลปินอิสระ

ประธานคณะทำงาน

นายปราโมทย์ จิตบรรจง

ศึกษานิเทศก์

สำนักนิตเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คณะทำงาน

นางปราณี ไชยรังสฤษดิ์

ศึกษานิเทศก์

สำนักนิตเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ศึกษานิเทศก์

นางสาวมยุรี สาริบุตร

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขุนหาญ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

นายดิเรก สุขสุนัย	ศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
นางอังคณา สุขเสวี	นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
นางนงคันทุช โอวาทชัยพงศ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
นายสุกฤษฎี วงแวงน้อย	ศึกษานิเทศก์ ช่วยราชการ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
นายสัญญา เมฆาวงค์สวัสดิ์	อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดประจิมทิศาราม ช่วยราชการ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
นางนงลักษณ์ มีจรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระญาติการาม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นางกัญญา สมบูรณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาหลวง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางมะผ้า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
นางสาวชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านหอมเกร็ด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสามพราน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม
นางสาวเพ็ญศรี สาริบุตร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขุนหาญ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านนา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
นางสาวอารีรักษ์ โพธิ์วัฒน์	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านส้มป่อย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรามไศล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

นางนัฐจิราภรณ์ ทุมสงคราม	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย
นางสาวทัศนีย์ ฤทธิมนต์	อาจารย์ 2 โรงเรียนภูกระดึง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูกระดึง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย
นางสาวศรีเสาวลักษณ์ สุขเสริม	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านขอนแก่นหนองบอน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองเลย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย
นางสาวสมพรพิมพ์ โต๊ะประดู่	อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านปากข้าวสาร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสระบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
นางดวงกมล วงษ์ศรีหัส	อาจารย์ 2 โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคลองหลวง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
นางสมบุญณ์ ขำบุญ	อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดลาดสว่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลำลูกกา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

คณะกรรมการและเลขานุการ

นางสาวสุธิดารัตน์ มัทธวรรัตน์	ศึกษานิเทศก์ ช่วยราชการ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
-------------------------------	---

คณะกรรมการพิจารณาและบรรณาธิการกิจ

นางสาวสุธิดารัตน์ มัทธวรรัตน์	นางสาวมยุรี สารีบุตร
นายดิเรก สุขสุนัย	นางอังคณา สุขเสวี

บรรณาธิการ

นางสาวสุธิดารัตน์ มัทธวรัตน์

ศึกษานิเทศก์

ช่วยราชการ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

คณะผู้จัดพิมพ์

นายปราโมทย์ จิตบรรจง

นางปรานี ไชยรังษะดี

นางสาวสุธิดารัตน์ มัทธวรัตน์

นางดวงประทุม วรณพันธ์

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

313/1 ถนนเพชรเกษม แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600

โทร. 0-2466-6052, 0-2466-6053 นายณัฐ ปวิณวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2545